

CERTIFICATIESCHEMA VOOR DIERLIJKE PRODUCTEN

Criteria voor Milieukeur - varkens

Datum van ingang:	1 februari 2013
Herziening per:	1 februari 2014
Vastgesteld door:	SMK
Code:	AP&V.2-DP.16
Volgnummer:	MK.3

Hoofdstuk Specifieke criteria voor varkenshouderij

1.1 aanmelding, bedrijfsuitbreidingen, uitvoering audits

1.2 verplichte eisen

1.3 keuzemaatlat algemeen

1.4 keuzemaatlat milieu in en om het bedrijf

1.5 keuzemaatlat voeder en water

1.6 keuzemaatlat dierwelzijn en -gezondheid

Bijlage 1 rekenregels

Bijlage 2 richtlijnen watermonster

1. Specifieke criteria voor varkenshouderij

Tekortkomingen:

- bij initiële audit moet aan alle eisen voldaan zijn om voor certificatie in aanmerking te komen (geen major of minor tekortkomingen)
- bij vervolgaudits mag een bedrijf één minor tekortkoming hebben zonder aanvullende sanctie
- indien een bedrijf twee opeenvolgende jaren dezelfde minor tekortkoming heeft, dient deze binnen zes maanden te worden opgelost

Nr.	Criterion	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie	Niveau / sanctie
0.0	<ul style="list-style-type: none"> - Iedere certificaathouder en eventuele deelnemers moet(en) aan de algemene eisen (Algemene Eisen bij Milieukeur en Barometercertificatieschema's) voldoen. Deze Algemene Eisen bij Milieukeur en Barometercertificatieschema's staan apart vermeld bij elke productgroep en / of dienst. - Iedere certificaathouder en eventuele deelnemers moet(en) aan de specifieke criteria voor de betreffende productgroep voldoen. - Een ketenregisseur die zelf geen product produceert of be-/verwerkt behoeft alleen aan de eisen voor ketenregie te voldoen. 	Controleer aan de hand van de vigerende versie van Algemene eisen zoals gepubliceerd op website SMK bij productgroep varkens.	Major

1.1 Aanmelding, bedrijfsuitbreidingen, uitvoering audits

Nr.	Criterion	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie	Niveau/ sanctie
1.1	<p><u>Aanmelding en vervolgccontroles:</u> <i>Bij aanmelding</i> dient het bedrijf alle benodigde registraties te hebben en beschikbaar te stellen aan de certificatie-instelling en indien van toepassing aan de ketenregisseur. Aanmelding initiële audit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bestaande bedrijfsvoering: alle relevante gegevens van minimaal 6 voorgaande maanden aanwezig - Bedrijf met deels nieuwe stallen (<6 maanden in gebruik): gebruik beschikbare gegevens van rest van het bedrijf. - Start of overname bedrijf (<6 maanden in gebruik): gebruik de te verwachten gegevens en extra administratieve toetsing na 3 maanden <p><i>Vervolgaudits:</i> Alle relevante gegevens van minimaal een jaar aanwezig.</p>	N.v.t. (blijkt uit beoordeling overige criteria)	<p><i>aanmelding:</i> geen certificaat (of geen deelnemer onder ketenregie) als niet wordt voldaan</p> <p><i>vervolgaudits:</i> major</p>
1.2	<p><u>Bedrijfsuitbreiding:</u> uitbreiding aantal dierplaatsen bij bestaande certificaathouders of deelnemers met <u>meer dan</u> 50 vleesvarken plaatsen en/of 50 zeugenplaatsen direct melden (bij ketenregisseur en certificatie instelling) en binnen 6 maanden een fysieke audit door de certificatie-instelling laten uitvoeren. Onder ketenregie valt deze audit binnen de steekproef.</p>	Controleer of een uitbreiding is gemeld en gecontroleerd.	Minor
1.3	<p><u>Uitvoering audit:</u> Bij een aantal criteria en keuzemaatregelen zijn fysieke metingen vereist. Indien bij een Milieukeurhouder of deelnemer in het kader van een andere certificatie deze metingen reeds zijn verricht, volstaan deze metingen voor het beoordelen van de Milieukeurcriteria mits is voldaan aan de volgende voorwaarden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het betreft een meting voor een certificatieschema en door een certificatie-instelling onder accreditatie (bijv. IKB) - de resultaten van de metingen zijn opgenomen in een ondertekend verslag van de auditor - metingen waren van toepassing op de huidige bedrijfssituatie (bijvoorbeeld na verbouw dienen de relevante metingen opnieuw verricht te worden). 	Controleer bij de betreffende criteria of de metingen zijn uitgevoerd en voldoen aan de randvoorwaarden.	n.v.t.

1.2 Verplichte eisen algemeen, milieu, voer, water, dierenwelzijn en gezondheid

- bij initiële audit moet aan alle eisen voldaan zijn om voor certificatie in aanmerking te komen
- bij vervolgaudits telt iedere tekortkoming als een major tekortkoming

Nr.	Criterium	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
Algemeen		
A2.0	Een certificaathouder en/of deelnemer dient de volgende score te behalen: <ul style="list-style-type: none"> - Minimaal 4 punten behalen uit keuzemaatlat algemeen (paragraaf 1.3) <i>(bedrijven die aantoonbaar aan het Nederlandse Varkensbesluit 2013 voldoen, behoeven op deze keuzemaatlat niet gecontroleerd te worden, aantonen kan via rapportage bezoek nVWA van maximaal één jaar oud of geldig certificaat 'IKB Varken')</i> - Minimaal 32 punten behalen uit keuzemaatlat milieu (paragraaf 1.4) - Minimaal 8 punten behalen uit keuzemaatlat voeders en water (paragraaf 1.5) - Uit keuzemaatlat dierenwelzijn en -gezondheid (paragraaf 1.6) moeten <ul style="list-style-type: none"> ▪ Zeugenbedrijven minimaal 26 punten behalen ▪ (Semi-)gesloten bedrijven minimaal 33 punten behalen ▪ Vleesvarkensbedrijven minimaal 16 punten behalen. 	Controleer of benodigde punten zijn behaald.
A2.1	Bedrijf is gecertificeerd voor: <ul style="list-style-type: none"> - IKB Varken en/of - IKB Nederland varken plus welzijnsmodule en/of - Qualität und Sicherheit (QS - varkens) of - ander door SMK nader te erkennen kwaliteitssysteem. 	<ul style="list-style-type: none"> - Controleer aanwezigheid geldig certificaat of uitdraai officieel digitaal register van het kwaliteitssysteem - Beoordeel of toegestane tekortkomingen in IKB/Q&S een verplichting zijn binnen criteria Milieukeur - Indien niets aanwezig, toetsen op vigerende criteria IKB Varkens.
A2.2	Alle opgelegde biggen zijn afkomstig van een Milieukeur gecertificeerd bedrijf Het is toegestaan voor bestaande deelnemers met vleesvarkens die een relatie aangaan met een nieuwe biggenleverancier, om gedurende maximaal 4 maanden niet-Milieukeur biggen aan te kopen. Er mag per bedrijf maximaal eens per 5 jaar van deze uitzonderingsregel gebruikt gemaakt worden.	Controleer de herkomst van de biggen.
A2.3	Bedrijf laat aan derden zien welke diersoort in de stallen gehouden wordt, bijv. middels een bord aan de weg of aan de stal dat vanaf de weg zichtbaar is.	Controleer of vanaf de openbare weg een zichtbare aanduiding aanwezig is dat het een varkensbedrijf betreft.
A2.4	-varkenshouder heeft maximaal 5 jaar geleden cursus gevolgd voor mens-dier interactie* of -varkenshouder neemt actief deel aan een studieclub en/of georganiseerde kennisdagen over de varkenshouderij (woont minimaal 3 bijeenkomsten per jaar bij). *Cursus mens-dier interactie (bijv. Varkenssignalen) Algemene randvoorwaarden cursus mens-dier interactie: <ul style="list-style-type: none"> - Verzorgd door ervaren deskundige op gebied van varkenswelzijn en -gezondheid; - Minimaal 3 uur van de training is ingevuld met praktijkvoorbeelden (in de stal en/of met video- en fotomateriaal) waarbij cursist leert signalen in het diergedrag of -uiterlijk te vertalen naar concrete positieve of negatieve oorzaken van dit gedrag of uiterlijk; - Aandacht voor effecten van gedrag varkenshouder op de te verzorgen dieren; - Aandacht voor positieve financiële consequenties en productieresultaten 	Controleer of varkenshouder een bewijs van deelname heeft behaald van een cursus die voldoet aan de randvoorwaarden of dat minimaal drie bijeenkomsten zijn bijgewoond (bijv. bewijs van inschrijving, materiaal van de bijeenkomsten).
Milieu <i>Doel: verminderen gebruik eindige hulpbronnen, verlaging van belasting van het milieu door reductie uitscheiding van milieubelastende stoffen en reduceren directe hinder omwonenden. Toekomstige eisen: aanscherping bestaande normen en opnemen normen voor risico volksgezondheid en uitstoot van geur en fijn stof</i>		
M2.1	Per 1 augustus 2013:energieverbruik middels elektriciteit volledig duurzaam opgewekt (aankoop groene stroom of zelf energie produceren of een combinatie van beiden).	<ul style="list-style-type: none"> - Groene stroom: Controleer facturen - Energieopwekking op bedrijf: controleer of aantal kWh op jaarbasis min. gelijk is aan energieverbruik op het bedrijf.

Nr.	Criterium	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
M2.2	Norm voor energieverbruik per 1000 kg groei: (Semi-)gesloten bedrijf 2200 MJ Vleesvarkensbedrijf 1500 MJ Zeugenbedrijf 4500 MJ	<ul style="list-style-type: none"> - Bereken groei en bepaal energieverbruik - Toets of aan de norm wordt voldaan - Let op: geen compensatie voor groene stroom meer!
M2.3	Nederland: Alle certificaathouders voldoen aan ammoniakemissienorm van Nederlands Besluit Huisvesting. Overige Europese landen: Alle varkensverblijven zijn voorzien van ammoniak reducerende systemen. Alleen ammoniak reducerende systemen zoals opgenomen in de Europese Brefs zijn toegestaan.	<ul style="list-style-type: none"> - Controleer of bedrijf voldoet aan norm Besluit Huisvesting, door te toetsen op de vergunning of de emissiefactor gelijk of lager is dan de normen in Besluit Huisvesting - Gedoogsituaties door overheden voor een hogere emissiewaarde worden binnen Milieukeur niet toegestaan - Controleer bij niet-Nederlandse bedrijven of de ondernemer kan aantonen dat alle varkens gehouden worden in een huisvestingssysteem dat is opgenomen in (Reference Document on Best Available Techniques for Intensive Rearing of Poultry and Pigs).
M2.4	*Norm voor stikstof excretie per 1000 kg groei: (Semi-)gesloten bedrijf 40,9 kg N Vleesvarkensbedrijf 41,3 kg N Zeugenbedrijf 39,5 kg N Bij initiële audit mag 10% van de norm afgeweken worden, mits dit wordt gecompenseerd door betere prestatie dan de norm voor fosfaatexcretie. <i>Bij ontwikkelingen in regelgeving, markt, onderzoek of industrie kan dit worden aangepast in een tussentijds besluit.</i>	Bereken stikstofexcretie: (aanvoer N – afvoer N)/totale groei * 1000 en beoordeel of deze voldoet aan de norm. <i>Bij nieuwe ontwikkelingen in regelgeving, markt, onderzoek of industrie kan deze maatregel worden aangepast in een tussentijds besluit.</i>
M2.5	*Norm voor fosfaat excretie per 1000 kg groei: Zeugen en (semi-)gesloten bedrijf 17,3 kg P ₂ O ₅ (fosfaat efficiëntie van 41,6%) Vleesvarkensbedrijf 16,2 kg P ₂ O ₅ (fosfaat efficiëntie van 43,2%) Bij initiële audit mag 10% van de norm afgeweken worden, mits dit wordt gecompenseerd door betere prestatie dan de norm voor stikstofexcretie. <i>Bij ontwikkelingen in regelgeving, markt, onderzoek of industrie kan dit worden aangepast in een tussentijds besluit.</i>	Bereken fosfaatexcretie: (aanvoer P ₂ O ₅ – afvoer P ₂ O ₅)/totale groei * 1000 en beoordeel of deze voldoet aan de norm.
M2.6	*Zinkexcretie: Zeugenbedrijf max. 350 gram/ 1000 kg groei (Semi-)gesloten bedrijf max. 280 gram/ 1000 kg groei Vleesvarkensbedrijf max. 250 gram/ 1000 kg groei <i>Bij ontwikkelingen in regelgeving, markt, onderzoek of industrie kan dit worden aangepast in een tussentijds besluit.</i>	Bereken zinkexcretie: (aanvoer Zn – afvoer Zn)/totale groei * 1000 en beoordeel of deze voldoet aan de norm.
M2.7	*Koperexcretie: Zeugenbedrijf max. 198 gram / 1000 kg groei (semi)gesloten bedrijf max. 116 gram / 1000 kg groei Vleesvarkensbedrijf max. 90 gram / 1000 kg groei In februari 2014 worden deze normen verder aangescherpt. <i>Bij ontwikkelingen in regelgeving, markt, onderzoek of industrie kan dit worden aangepast in een tussentijds besluit.</i>	Bereken koperexcretie: (aanvoer Cu – afvoer Cu)/totale groei * 1000 en beoordeel of deze voldoet aan de norm.
Dierwelzijn en –gezondheid <i>Doel: gezonde dieren die hun natuurlijk gedrag kunnen uitvoeren gebaseerd op de vijf vrijheden van Campbell en waarvan het eindproduct veilig is voor humane consumptie</i>		

Nr.	Criterium	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
WG2.1	<p>In geval van calamiteiten kan met een dierenartsverklaring, door een GVP gecertificeerde dierenarts, een ontheffing verkregen worden om tijdelijk niet te voldoen aan verplichte criteria gerelateerd aan productieresultaten</p> <p>De verklaring dient de volgende aspecten te bevatten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Welke calamiteit op het bedrijf heeft plaatsgevonden - Welk effect op de productieresultaten wordt verwacht - Concreet plan van aanpak om het probleem op te lossen. <p><i>Bijvoorbeeld bij het optreden van een besmettelijke ziekte kan op schriftelijk verzoek van de dierenarts tijdelijk van de verplichte normen worden afgeweken. Dit mag niet twee jaren achtereenvolgende gebeuren en daarnaast geldt de ontheffing voor maximaal één jaar.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Controleer of de dierenarts GVP gecertificeerd is bij de stichting Veterinair Administratie Kantoor (www.svak.nl) - Controleer of de dierenarts een complete verklaring heeft afgegeven - Controleer of een plan van aanpak is opgesteld met concrete maatregelen en of de uitvoering op schema ligt.
WG2.2	Dagelijkse inspectie van de dieren.	Informeel bij varkenshouder hoe dagelijkse inspectie wordt uitgevoerd en controleer toetsbare aspecten (logboeken).
WG2.3	<p>Max. toegestane % uitval op jaarbasis</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vleesvarkens < 2,1% - Gespeende biggen < 1,9% 	<ul style="list-style-type: none"> - Bereken uitval als volgt: $\text{Uitval} = \frac{\text{Aantal dode dieren}}{\text{aantal opgelegde dieren}} * 100\%$ - Bij initiële audit (eerste jaar van deelname) mag % uitval eenmalig 3,0% zijn.
WG2.4	<p>a) Slachtafwijkingen vleesvarkens op jaarbasis $\geq 85\%$ van geslachte vleesvarkens geen slachtafwijkingen</p> <p>b) Organafwijkingen (long en lever) op jaarbasis $\leq 10\%$ organafwijkingen</p> <p>c) Karkasafwijkingen (poot, staart, huid) op jaarbasis $\leq 5\%$ karkasafwijkingen</p> <p>d) Borstvliesafwijkingen op jaarbasis $\leq 10\%$ borstvliesafwijkingen</p> <p>Bij initiële audit (eerste jaar van deelname) mag van normen worden afgeweken mits voldaan wordt aan eis minimaal 75% varkens zonder slachtafwijkingen. Deze bedrijven wordt geadviseerd i.s.m. een extern deskundige een bedrijfsspecifiek plan van aanpak te maken met concrete (management)maatregelen om de problemen aan te pakken.</p> <p><i>Let op koppeling met maatregel over antibioticagebruik in deze tabel.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Controleer de slachtbonnen of voldaan is aan de norm - Voor toetsing dient een gespecificeerde uitdraai (long/lever/borstvliesonderzoek) met cumulatieve jaargemiddelden aanwezig te zijn - Bij initiële audit (eerste jaar van deelname) mag indien nodig van de uitzonderingsregel gebruik gemaakt worden - Dit geldt alleen voor bedrijven die minimaal een jaar niet Milieukeur gecertificeerd zijn geweest. Attendeer deze bedrijven op het tijdig aanpakken van de problemen omdat resultaten vaak enige tijd op zich laten wachten.
WG2.5	<ul style="list-style-type: none"> - Bij twee opeenvolgende leveringen met slachtafwijkingen boven het slachterijgemiddelde of boven de absolute norm moet ondernemer met externe deskundige (bijv. dierenarts, voorlichter) een plan van aanpak opstellen en oorzaak aanpakken - Indien plan van aanpak binnen half jaar niet tot structurele verbetering leidt, is een nader onderzoek vereist (aanvullend slachtlijnonderzoek, monsternamen bij dieren of op bedrijf, deskundigen consulteren). 	Controleer of bedrijf per levering de slachtafwijkingen bijhoudt en of actie ondernomen is wanneer dit in de norm is vereist.
WG2.6	<p>De dierenarts (GVP erkend varkensdierenarts en is opgenomen in register van Geborgde Varkensdierenarts) rapporteert (<i>minimaal maandelijks</i>) in een logboek zijn bevindingen van alle varkens categorieën over:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het optreden van ziekten en aandoeningen (soort en ernst van aandoeningen) - Het aantal dieren waarop euthanasie is toegepast en reden hiervan - Het optreden van aantastingen (o.a. oor-, flank- of klauwbeschadigingen, staartbijten en beschadigingen t.g.v. hokinventaris) - Bevindingen bij dieren in ziekenboeg - Overige bijzonderheden <p>Tevens wordt een gezondheids- en welzijnsplan opgesteld voor hele bedrijf dat jaarlijks wordt geëvalueerd. Voor knelpunten wordt een actieplan opgesteld en uitgevoerd.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Inzien logboek dierenarts - Controleer inhoud logboek op volledigheid - Controleer gezondheids- welzijnsplan op volledigheid (data, actieplannen) en of geplande acties zijn gestart en uitgevoerd.

Nr.	Criterium	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
WG2.7	<p>Dierenarts euthanaseert ernstig zieke dieren.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Op bedrijven met een uitvalspercentage boven de norm ten gevolge van ziekte, is het percentage geëuthanaseerd dieren ook hoger dan in de periode met een lager uitvalspercentage - Indien uitval en euthanasie niet gecorreleerd zijn, bijvoorbeeld doordat een ziekte optreedt waardoor veel acute sterfte optreedt, kan een dierenarts dit schriftelijk aangeven in het logboek van de maandelijkse controle. 	<ul style="list-style-type: none"> - Controleer logboek dierenarts - Op het bedrijf zijn geen ernstig zieke of gewonde dieren zonder uitzicht op herstel aanwezig.
WG2.8	<p>LET OP: DIT CRITERIUM KAN VOORJAAR 2013 MIDDELS TUSSENTIJD'S BESLUIT WORDEN AANGEPAST</p> <p>Antibioticagebruik op het bedrijf:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Geen antibioticakoppelbehandelingen via drinkwater of voer (een koppel varkens: meer dan 10% van het aantal dieren in een afdeling of meer dan één hok varkens in een afdeling) - Bij antibioticakoppelbehandelingen moet een diagnose en resistentiepatroon bekend zijn - Geen derde of vierde generatie antibiotica (cephalosporinen en fluorochinolonen) - <i>Complete</i> registratie gebruik medicijnen (o.a. datum, welke dieren, welk middel, reden, dosis, duur behandeling) - Registratie antibiotica dagdosering per dierjaar (dd/dj) hierbij wordt uitgegaan van de berekenwijze van SDA <p>Norm antibioticagebruik op jaarbasis*:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zeugen incl. biggen in 2013 max. 10 dd/dj* - Vleesvarkens in 2013 max. 10 dd/dj* <p><i>* Milieukeur volgt de streefwaarde zoals gepubliceerd door de SDA (www.autoriteitdiergeneesmiddelen.nl)</i></p> <p><i>* indien een bedrijf een reductie van meer dan 50% van het antibioticagebruik t.o.v. voorgaande jaar behaalt, mag gedurende één jaar worden afgeweken van de normen voor slachtafwijkingen</i></p> <p>Bij > 10 dd/dj bij zeugen incl. biggen en bij > 5 dd/dj bij vleesvarkens is knelpuntenanalyse verplicht. Varkenshouder moet per kwartaal overzicht maken van het antibioticagebruik om bijtijds bij te sturen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Controleer registraties - Bereken of aan norm is voldaan en of knelpuntenanalyse wordt vereist en correct is uitgevoerd.
WG2.9	<p>Gebruik, opslag en registratie diergeneesmiddelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Alleen gebruik van middelen die voorkomen op positieve lijst IKB - Geen andere diergeneesmiddelen voor varkens op het bedrijf aanwezig - Opslag in afsluitbare kast en koelkast, deze staan bij elkaar - Alle diergeneesmiddelen zijn voorzien van etiket met naam, REGNL.nr. en voor de vaccins tevens het batchnummer, gebruiksvoorschrift en houdbaarheidsdatum - Registratie van totaal diergeneesmiddelengebruik, ook niet-recept plichtige diergeneesmiddelen worden geregistreerd. 	<p>Controleer of voorzieningen voor opslag aanwezig zijn en diergeneesmiddelen</p>
WG2.10	<p>Het bedrijf beschikt over een actueel managementinformatiesysteem voor productie- en gezondheidskengetallen (administratie van geboorten, aankoop en sterfte van dieren en gebruik medicijnen). Gegevens worden minimaal 3 jaar bewaard.</p>	<p>Controleer aanwezigheid managementsysteem en beoordeel volledigheid aan de hand van uitdraai met recente gegevens en een met historisch gegevens.</p>
WG2.11	<p>Bedrijf heeft een ongediertebestrijdingsplan en voert dit uit of heeft een contract met een ongediertebestrijdingsbedrijf.</p>	<p>Controleer of een ongediertebestrijdingsplan aanwezig is en of de acties worden uitgevoerd of dat een contract aanwezig is en het gecontracteerde bedrijf geweest is (logboek).</p>
WG2.12	<p>Bedrijf werkt volgens vuile en schone weg principe zoals verwoord in IKB Varken (eisen in VB01)().</p>	<p>Controleer of bedrijf aan de norm voldoet.</p>
WG2.13	<ul style="list-style-type: none"> - Geen beschadigingen aan de dieren als gevolg van de hokinventaris (scherpe randen, uitsteeksels, en dergelijke) - Er zijn geen dieren aanwezig met structurele beschadigingen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Visuele beoordeling in de stal en administratieve controle in logboek dierenarts - Beschadigingen zijn structureel als ze 4 weken later bij vervolfbezoek dierenarts nog aanwezig zijn (bv. kapotte knietjes biggen, doorgelegen schouders zeugen).

Nr.	Criterium	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
WG2.14	Voor zieke en gewonde dieren is een ziekenboeg aanwezig ingericht met minimaal 40% dichte vloer en stro/strooisel als bedding. De ziekenboeg heeft een omvang van minimaal 1,0% van de aanwezige dierplaatsen. Er dient stro of strooisel aanwezig te zijn waar de dieren op kunnen liggen. Alle dieren die bij de dagelijkse inspectie worden gezien met ernstige kreupelheden, ernstige verwondingen als gevolg van oor- en staartbijten en sterk verzwakte dieren worden in de ziekenboeg geplaatst. Bij grote groepen dieren mag de herstelruimte binnen het hok worden geplaatst (afgescheiden met dichte schotten), bij kleine groepen eventueel in een hok binnen de afdeling.	Controleer of een ziekenboeg aanwezig is en of deze aan de normen voldoet.
WG2.15	Minimaal leefoppervlak individuele dieren van alle varkenscategorieën volgens vigerend Nederlands Varkensbesluit (http://wetten.overheid.nl).	<ul style="list-style-type: none"> - Bij initiële audit, na (ver)bouw en na aanpassingen in Nederlands Varkensbesluit administratief toetsen (bouw- en milieuvergunning) of het leefoppervlak van de guste en dragende zeugen, de gespeende biggen en de vleesvarkens voldoet - De certificatie-instelling is gerechtigd bij twijfel hokken na te meten.
WG2.16	De ligplaats voor de zuigende biggen in alle kraamhokken: <ul style="list-style-type: none"> - Minimaal 0,60 m2 dichte vloer per toom, wordt 0,80 m2 per 1 februari 2014 - Zachte vloer (rubber mat of ingestrooid) - Eerste weken voorzien van verwarming. 	Controleer uitvoering kraamhokken in minimaal 2 afdelingen.
WG2.17	Huisvesting van guste en dragende zeugen: <ul style="list-style-type: none"> - In groepen (volgens beschrijving vigerend Varkensbesluit) - Gescheiden functiegebieden met aparte rust- en activiteitenruimte - In activiteitenruimte is verrijkmateriaal aanwezig Aanvullende eisen bij gebruik voerligbox met uitloop: <ul style="list-style-type: none"> - In bestaande bouw minimaal 2,0 meter ruimte achter iedere box* - Bij ver- of nieuwbouw na 2015 minimaal 3,0 meter ruimte achter iedere box en aparte activiteitenruimte met aanvullend verrijkmateriaal. <i>* Hier ligt ten tijde van publicatie een wijzigingsverzoek voor bij het College van Deskundigen agro/food, dit besluit wordt middels een aanvullend besluit op de website van SMK gepubliceerd</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Visuele controle uitvoering huisvesting guste en dragende zeugen - Indien van toepassing bij type verrijkmateriaal: administratieve controle aankoop verrijkmaterialen.
WG2.18	In ieder dierverslijf is een duidelijk dag- nachtritme met minimaal 8 uur aaneengesloten donkerperiode en een minimaal 8 uur aaneengesloten lichtperiode (daglicht of kunstlicht) Bij nieuwbouw is daglichttoetreding in de ruimten waar varkens worden gehouden verplicht.	Controleer of bedrijf werkt met dag-nachtritme. Bijv. tijdschakelaar op de kunstverlichting of daglichttoetreding.
WG2.19	In ieder hok met varkens is verrijkmateriaal aanwezig <ul style="list-style-type: none"> - Verrijkmateriaal voldoet aan minimaal 3 van de volgende 5 kenmerken: wroetbaar (met op- en neergaande beweging van de neus te manipuleren), bijtbaar (met de tanden indrukbaar), eetbaar (veilig op te nemen met voedingswaarde), afbreekbaar (stuk te maken) en noviteit (minimaal wekelijks verversen/aanvullen of nieuw materiaal) - Indien verrijkmateriaal op de grond wordt aangeboden, dient het regelmatig verversd te worden - Verrijkmateriaal dat permanent op de grond ligt en besmeurd raakt voldoet niet. 	<ul style="list-style-type: none"> - Controleer in minimaal 4 hokken of verrijkmateriaal aanwezig is dat aan de norm voldoet - Ter illustratie: een losse voetbal voldoen niet, een ruif met stro of een ketting met stuk hout dat door de dieren kapot gemaakt kan worden en vervangen wordt voldoen wel.

Nr.	Criterium	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
WG2.20	Een alarmsysteem voor calamiteiten aanwezig. <ul style="list-style-type: none"> - Alarmsysteem met doormelding voor het uitvallen van stroom en essentiële apparatuur (ventilatie) en een uitvoerbaar plan van aanpak voor de te nemen maatregelen. Bij uitvallen stroom dienen ventilatieopeningen open te gaan (ipv dicht) of er wordt overgestapt op een noodaggregaat - Personeel is bekend met werkwijze in geval van nood - Alarmsysteem met doormelding voor brand en calamiteitenplan in geval van branduitbraak - Minimaal eens in de vijf jaar een inspectie uit laten voeren door extern deskundige op brandveiligheid (preventie en blussen) met actieplan en haalbare adviezen doorvoeren (zoals brandblusapparaten op risicoplekken). 	<ul style="list-style-type: none"> - Controle op aanwezigheid alarmsysteem - Controle op aanwezigheid en functioneren noodvoorzieningen - Aanzetten is niet nodig indien ondernemer een onderhoudscontract heeft en rapportages waaruit blijkt dat bij controles systeem in orde was - Vraag steekproefsgewijs na bij personeel wat te doen in geval van calamiteiten - Alarmsysteem voor brand - Controle op inspectierapport brandveiligheid met actiepunten Toets of adviezen waar mogelijk zijn uitgevoerd.
WG2.21	<ul style="list-style-type: none"> - Minimaal 1 keer per (kalender)jaar controle klimaatsysteem en bijbehorend alarm door extern deskundige (bijv. installateur of een andere adviseur met kennis van klimaatsturing systemen) - Rapportage bevindingen en evt. benodigde aanpassingen. 	Controleer aanwezigheid rapportages en of benodigde aanpassingen zijn uitgevoerd.
Ingrepen <i>Doel: geen ingrepen aan het levende dier. Toekomstige eisen: verbod op couperen staarten van varkens</i>		
I2.1	Vervallen	
I2.2	Bij beren worden geen neusringen gebruikt.	Visuele controle op afwezigheid beren met neusringen (minimaal controleren bij aanwezige zoek- en dekberen).
I2.3	Mannelijke varkens zijn <u>niet</u> gecasteerd.	<ul style="list-style-type: none"> - Visuele controle in minimaal 2 afdelingen biggen en vleesvarkens dat geen borgen aanwezig zijn - Administratieve controle slachtgegevens en bedrijfsmanagementsysteem dat geen borgen zijn geleverd.
I2.4	Eis per 2015: staarten van varkens worden niet gecoupeerd <i>Bij ontwikkelingen in regelgeving, markt, onderzoek of industrie kan dit worden aangepast in een tussentijds besluit.</i>	n.v.t.
I2.5	<ul style="list-style-type: none"> - Tandjes van biggen worden niet gekort, geknipt, gevijld of geslepen - In geval van calamiteiten mag worden gekort (gevijld), dit moet administratief zijn bijgehouden - Bij frequent inkorten van tandjes bij tomen biggen maakt ondernemer plan van aanpak om dit te voorkomen en voert dit uit. 	<ul style="list-style-type: none"> - Controle op aanwezigheid ondertekende verklaring dat tandjes van biggen niet worden gekort - Bij visuele inspectie wordt bij een aantal zuigende biggen gecontroleerd of de hoektanden intact zijn - Minimaal bij twee kraamhokken in verschillende afdelingen.
Water en voer <i>Doel: veilige en schone water- en voerverstrekking goed toegankelijk voor alle dieren</i>		

Nr.	Criterium	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie																												
WV2.1	<p>Verplicht per 1 februari 2014 (BESCHRIJVING KAN EVT WORDEN AANGEPAST VIA EEN TUSSENTIJD'S BESLUIT: Minimaal eens per jaar de kwaliteit drinkwater (microbiologische en chemisch alleen op nitriet en pH) op dierniveau onderzoeken op minimaal 6 plaatsen in de stallen (verdeeld over de verschillende diercategorieën op het bedrijf, te weten guste en dragende zeugen, kraamzeugen, gespeende biggen en vleesvarkens). Hierbij dienen in ieder geval de laatste nippels uit de waterlijn bemonsterd te worden. Het water moet voldoen aan de door de GD opgestelde normen voor goed drinkwater voor varkens. <i>Dit geldt voor alle bedrijven onafhankelijk of gebruik gemaakt wordt van bron- of leidingwater.</i></p> <table border="1" data-bbox="293 427 1263 746"> <thead> <tr> <th>Verplichte parameter</th> <th>Varkensnorm</th> <th>Aanvullende parameter bij problemen</th> <th>Varkensnorm</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>pH</td> <td>5 - 8,5</td> <td>Nitraat (mg/l)</td> <td>< 100</td> </tr> <tr> <td>Ammonium (mg/l)</td> <td>< 1,0</td> <td>Chloride (mg/l)</td> <td>< 250</td> </tr> <tr> <td>Nitriet (mg/l)</td> <td>< 0,10</td> <td>Natrium (mg/l)</td> <td>< 400</td> </tr> <tr> <td>Hardheid (°D)</td> <td>< 20</td> <td>Sulfaat (mg/l)</td> <td>< 150</td> </tr> <tr> <td>Coliforme bact. (kve/ml)</td> <td>< 100</td> <td>IJzer (mg/l)</td> <td>< 0,5</td> </tr> <tr> <td>Totaal kiemgetal (kve/ml)</td> <td>< 100.000</td> <td>Mangaan (mg/l)</td> <td>< 1,0</td> </tr> </tbody> </table> <ul style="list-style-type: none"> - Het nemen van watermonsters dient te worden uitgevoerd door een erkend monsternemer (bijv. HOSOWO instantie) waarbij de richtlijnen van Gezondheidsdienst voor Dieren voor bemonstering worden gevolgd (bijlage 1). - Bij een drinknippel wordt aan de nippel gemeten, bij een drinkbakje wordt water uit het bakje bemonsterd. - Bij een te hoog kiemgetal kan aanvullend onderzoek worden uitgevoerd om te bepalen om welke kiemen het gaat. Dit kan bijvoorbeeld ook worden veroorzaakt door het gebruik van probiotica in het drinkwater. De uitkomsten dienen te worden onderbouwd en beoordeeld door een deskundige om te bepalen of aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn. - Bij een te lage pH ten gevolge van het gebruik van aangezuurd water in het kader van Salmonellabeheersing, wordt dit toegestaan ($pH \geq 4$) mits het bedrijf werkt aan Salmonellapreventie en aanzuren alleen tijdelijk ingezet wordt bij een (te hoge) Salmonellaprevalentie. - De monsters zijn geanalyseerd door een laboratorium dat door de RvA is geaccrediteerd voor NEN-EN-ISO/IEC 17025. - Indien één of meerdere monsters niet aan de norm voldoen, dienen de problemen te worden aangepakt en binnen drie maanden nieuwe monsters te worden genomen en geanalyseerd. Dit tot alle monsters binnen de norm vallen. 	Verplichte parameter	Varkensnorm	Aanvullende parameter bij problemen	Varkensnorm	pH	5 - 8,5	Nitraat (mg/l)	< 100	Ammonium (mg/l)	< 1,0	Chloride (mg/l)	< 250	Nitriet (mg/l)	< 0,10	Natrium (mg/l)	< 400	Hardheid (°D)	< 20	Sulfaat (mg/l)	< 150	Coliforme bact. (kve/ml)	< 100	IJzer (mg/l)	< 0,5	Totaal kiemgetal (kve/ml)	< 100.000	Mangaan (mg/l)	< 1,0	<ul style="list-style-type: none"> - Beoordelen testresultaten en indien van toepassing controleren of herstellende maatregelen zijn genomen en opnieuw monsters zijn geanalyseerd - Vraag na wie de monsters op welke manier genomen heeft en welke punten bemonsterd zijn - Controle aan de hand van facturen, testrapportages (incl. logo RvA).
Verplichte parameter	Varkensnorm	Aanvullende parameter bij problemen	Varkensnorm																											
pH	5 - 8,5	Nitraat (mg/l)	< 100																											
Ammonium (mg/l)	< 1,0	Chloride (mg/l)	< 250																											
Nitriet (mg/l)	< 0,10	Natrium (mg/l)	< 400																											
Hardheid (°D)	< 20	Sulfaat (mg/l)	< 150																											
Coliforme bact. (kve/ml)	< 100	IJzer (mg/l)	< 0,5																											
Totaal kiemgetal (kve/ml)	< 100.000	Mangaan (mg/l)	< 1,0																											
WV2.2	<p>Varkens ouder dan 14 dagen hebben onbeperkt toegang tot schoon drinkwater. Wateropbrengst drinknippels bij continue stroom:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Guste en dragende zeugen minimaal 1,0 l/min - Kraamzeugen minimaal 2,5 l/min - Gespeende biggen minimaal 0,4 l/min en maximaal 0,6 l/min - Vleesvarkens minimaal 0,8 l/min 	<ul style="list-style-type: none"> - Alleen bij initiële audit/controle: wateropbrengst aantonen middels de specificaties watersysteem of fysieke meting van wateropbrengst van minimaal twee drinkwatervoorzieningen per diercategorie - Vervolgaudits/-controles: controleer of watervoorziening werkt in 4 willekeurige hokken. 																												
WV2.3	Biggen in het kraamhok worden tijdig bij gevoerd (vanaf een leeftijd van 2 weken)	Controleer of in ieder kraamhok een voerbak voor de biggen aanwezig is en op facturen van aankoop biggenkorrel.																												

Nr.	Criterium	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
WV2.4	Vreeruimte per dier: Bij niet gelijktijdig vreten – 1 vreetplaats per 8 biggen – 1 vreetplaats per 12 vleesvarkens Bij gelijktijdig vreten – Biggen : 18 cm trog/dier – Vleesvarkens : 30 cm trog/dier. Er is minimaal één drinkplaats per 12 biggen of vleesvarkens.	Controleer of voldoende vreeruimte aanwezig is, controleer 4 hokken visueel en meet exacte vreeruimte na bij twijfel.
WV2.5	Bij gebruik soja in het varkensvoer: SMK GAAT NOG IN OVERLEG MET CERTIFICAATHOUDERS OVER WIJZE VAN INVULLING, DAAROM GEEN NON-CONFORMITEIT OP DIT ONDERDEEL TOT 1 MEI 2013 De soja in varkensvoer dient duurzamer (RTRS of vergelijkbaar) te zijn of voor deze hoeveelheid zijn certificaten aangekocht voor duurzamere soja (zijn via book&claim principe). De veevoerindustrie koopt jaarlijks een groter percentage duurzame soja in, tot 100% in 2015. In 2013 wordt naar verwachting meer dan 30% RTRS ingekocht door de voerindustrie. Milieukeurhouders dienen voor het resterende percentage aan te tonen dat dit ook RTRS is (kopie certificaat van voerleverancier) of certificaten aankopen. <i>*bij nieuwe ontwikkelingen in regelgeving, markt, onderzoek of industrie kan deze maatregel worden aangepast in een tussentijds besluit</i>	Hoeveelheid soja in het voer: gemiddeld percentage soja in het voer x aantal kg aangekocht voer – Bereken sojaverbruik bedrijf op jaarbasis. Als benodigde gegevens niet beschikbaar zijn, wordt uitgegaan van 10% soja in het varkensvoer. – Controleer of vereiste certificaten zijn aangekocht (direct of via derden) voor het juiste aantal kg – Voorbeeld bedrijf met 1000 vleesvarkens dat 660 ton voer aankoopt per jaar heeft 66 ton soja per jaar. 30% is in NL RTRS ingekocht dus certificaten nodig voor 46 ton
Transport <i>Doel: stress minimaliseren door goed geoutilleerde vrachtwagens, korte transportafstanden en alleen vervoer gezonde dieren</i> <i>Toekomstige aanscherpingen: kortere transportduur, strengere eisen aan vrachtwagens</i>		
T2.1	– Transport alle varkens alleen met QLL gecertificeerde transport (en/of ander naderdoor SMK te erkennen transportcertificatie systeem) – Eigen transport voor beperkt aantal dieren (bijvoorbeeld vervoer van een paar slachtzeugen) moet minimaal voorzien zijn van een laadlift, verstelbare transportvloer of loopplank met hellingshoek van maximaal 20%.	– Controleer aanwezigheid verklaring transporteur of (kopie) certificaat – Ook van eventuele eigen diertransportwagens.
T2.2	Transportduur alle levende varkens maximaal 6,0 uur.	Controleer aan de hand van routeplanner van adres tot adres uitgaande van vervoer per vrachtwagen (geen personenauto) bijv. middels www.routenet.nl
T2.3	– Slachtdieren worden nuchter afgevoerd – Norm op jaarbasis: max. bij 3% niet nuchter aan slachterij geleverd – Laatste voerverstrekking vindt minimaal 12 uur en maximaal 16 uur voor afleveren plaats.	Controleer slachterijgegevens op nuchter afleveren.
T2.4	Er worden geen elektrische veedrijvers gebruikt en deze zijn op het bedrijf niet aanwezig.	Fysieke controle: geen elektrische veedrijvers aanwezig. Administratieve controle: verklaring ondernemer geen elektrische veedrijvers te bezitten en niet te (laten) gebruiken bij het laden en lossen voor transport.

1.3 Keuzemaatlat algemeen

(bedrijven die aantoonbaar aan het Nederlandse Varkensbesluit 2013 voldoen, behoeven op deze keuzemaatlat niet gecontroleerd te worden, aantonen kan via rapportage bezoek nVWA van maximaal één jaar oud of geldig certificaat 'IKB Varken')

Nr.	pnt	Criterium	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
k-A1	1	Groepsvorming varkens (naar Varkensbesluit art. 2a, verplicht in Nederland): <ul style="list-style-type: none"> - Een groep gespeende varkens wordt uiterlijk één week na het spenen gevormd - Aan een eenmaal gevormde groep gebruiksvarkens worden geen varkens toegevoegd. 	Controle aan de hand van de uitdraai van het managementsysteem en stalkaarten.
k-A2	1	De voor de varkens beschikbare oppervlakte van een stal bestemd voor gespeende varkens (naar Varkensbesluit art. 4.2 en 4.5): <ul style="list-style-type: none"> - Tot 15 kg: 0,20 m² per dier - Van 15 tot 30 kg: 0,40 m² per dier (voor groepen van meer dan 40 dieren mag het minimale oppervlak per dier met 10% verkleind worden).	<ul style="list-style-type: none"> - Controle aan de hand van metingen - Het oppervlak kan tevens berekend worden aan de hand van bouw- en milieuvergunning waarbij bij initiële audit minimaal twee en maximaal vier hokken opgemeten worden.
k-A3	1	Vloeruitvoering huisvesting gespeende biggen en zogende zeugen met biggen (Varkensbesluit art. 5.1 en 5.6 en 8.1): <ul style="list-style-type: none"> - De vloer van de huisvesting voor gespeende biggen of zogende zeugen met biggen mag geheel uit rooster bestaan mits niet van beton - De spleetbreedte tussen de roosterbalken van een roostervloer is over de gehele oppervlakte van de roostervloer gelijk en bedraagt deze bij stallen bestemd voor zogende zeugen met biggen ten hoogste 10 mm bij betonroostervloeren en 12 mm bij andere roostervloeren - De spleetbreedte tussen de roosterbalken van een roostervloer is over de gehele oppervlakte van de roostervloer gelijk en bedraagt deze bij stallen bestemd voor gespeende varkens: ten hoogste 14 mm bij betonroostervloeren en 15 mm bij andere roostervloeren. 	<ul style="list-style-type: none"> - Uitvoering rooster beoordelen aan de hand van de specificaties leverancier en bij initiële audit minimaal twee en maximaal vier hokken opmeten - Visuele controle uitvoering biggenplaats.
k-A4	2	Vloeruitvoering huisvesting gelten en zeugen zonder biggen (Varkensbesluit art. 5.2 en 8.1 en 8.2): <ul style="list-style-type: none"> - Vloeroppervlakte bestaat voor tenminste 1,3 m² per gelt of zeug uit dichte vloer (<i>definitie dichte vloer: het totaal aan gierdoorlatende openingen niet meer bedraagt dan 5% van de totale oppervlakte van het dichte deel van de vloer</i>) - De spleetbreedte tussen de roosterbalken van een roostervloer is over de gehele oppervlakte van de roostervloer gelijk en bedraagt deze bij stallen bestemd voor zeugen zonder biggen en gelten na dekking: ten hoogste 20 mm - De balkbreedte van de roosterbalken van een betonroostervloer bedraagt bij een stal bestemd voor gelten na dekking en zeugen: ten minste 80 mm. 	Oppervlak en uitvoering dichte vloer beoordelen aan de hand van de specificaties leverancier en bij initiële audit minimaal twee en maximaal vier hokken opmeten.
k-A5	2	Vloeruitvoering huisvesting van opfokdieren en gebruiksvarkens (naar Varkensbesluit art. 5.4 en 8.1 en 8.2 voor 2013): <ul style="list-style-type: none"> - Vloeroppervlakte bestaat voor tenminste 40% uit dichte vloer met de volgende minimale oppervlakte per dier (<i>definitie dichte vloer: het totaal aan gierdoorlatende openingen niet meer bedraagt dan 5% van de totale oppervlakte van het dichte deel van de vloer</i>) <ul style="list-style-type: none"> ▪ Van 30 tot 50 kg: 0,24 m² ▪ Van 50 tot 85 kg: 0,32 m² ▪ Van 85 tot en met 110 kg: 0,40 m² ▪ Van meer dan 110 kg: 0,52 m² - De balkbreedte van de roosterbalken van een betonroostervloer bedraagt bij een stal bestemd voor gebruiksvarkens ten minste 80 mm. 	Oppervlak en uitvoering dichte vloer beoordelen aan de hand van de specificaties leverancier en bij initiële audit minimaal twee en maximaal vier hokken opmeten.
k-A6	1	Daglichttoetreding, verdeeld over de afdeling minimaal 3,0% van vloeroppervlak via lichtdoorlatend oppervlak in muren of dak.	Oppervlak berekenen aan de hand van bouwtekeningen of facturen leveranciers en bij twijfel minimaal twee lichtplaten opmeten.

Nr.	pnt	Criterium	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
k-A7	1	In een stal bestemd voor varkens wordt een continue geluidsniveau van 85 dBA of hoger alsmede constant of plotseling lawaai vermeden (Varkensbesluit art. 10.2).	Meting in dierverblijf van geluidsniveau in de buurt van apparatuur of andere geluidsbronnen.
k-A8	1	Het voedersysteem in groepshuisvesting waarborgt dat alle varkens voldoende voedsel tot zich kunnen nemen, zelfs in aanwezigheid van concurrenten (naar Varkensbesluit art. 11.1 en 11.2 met aanvullingen) Bij onbeperkte voeding voor gespeende biggen en vleesvarkens is tenminste 1 vreetplaats per zes dieren aanwezig <i>definitie vreetplaats: voor gespeende biggen is min. 18 cm vreetbreedte, voor vleesvarkens min. 30 cm vreetbreedte</i> Bij systemen waar niet ad libitum of via een automatisch individueel voedersysteem worden gevoederd, geldt voor gespeende biggen en gebruiksvarkens : – Beperkte maaltijdvoeding -> per dier een vreetplaats beschikbaar – Beperkte dagrantsoenverstrekking -> tenminste een vreetplaats / 2 dieren.	Visuele controle en bij initiële audit minimaal twee en maximaal vier troggen opmeten.
k-A9	1	Het bedrijf is gecertificeerd voor IKB Varken.	Aanwezigheid geldig certificaat of vermelding in digitale IKB Register.
k-A10	1	– De luchtkwaliteit in de ruimten waar dieren verblijven wordt geautomatiseerd geregeld – Klimaatbeheersing is geautomatiseerd en ventilatie wordt zo nodig bijgestuurd op basis registraties van de metingen van de luchtkwaliteit – Minimaal eens per jaar vindt een onderhoudscontrole plaats door een klimaatspecialist – Luchtkwaliteit kan worden beoordeeld aan de hand van meting van concentratie NH ₃ en/of CO ₂ en/of H ₂ S – Ventilatiesystemen waarbij kan worden ingesteld de ventilatie automatisch aan te passen bij een bepaalde gasconcentratie dienen te zijn ingesteld op: NH ₃ : < 20 ppm, CO ₂ : < 3000 ppm, H ₂ S: < 5 ppm.	Controle aan de hand van registraties klimaatspecialist.

1.4 Keuzemaatlat milieu in en om het bedrijf

Milieukeur vereist dat extra stappen worden gezet om duurzamer te produceren met minder belasting voor het milieu in en om het bedrijf. Hiervoor is de Milieumaatlat opgesteld. Er dienen minimaal 32 punten behaald te worden.

Nr.	 criterium	Punten per % verbetering	Maximaal aantal te behalen punten	Opmerkingen en beoordelingsrichtlijn
k-M1	Bij lagere ammoniak emissie dan de norm worden punten behaald (0,24 punten per procent lagere excretie): – Norm is Besluit huisvesting (NL) in herziening 2014 mogelijk aanscherping	0,24	Theoretisch tot emissie van 0 kg NH ₃ /dierplaats	– Bereken ammoniakemissie – De actuele, forfaitaire, stalemissies worden per stal overgenomen uit de vergunning.
k-M2	Bij lagere stikstof excretie dan de norm worden punten behaald (1,8 punten per procent lagere excretie): Norm voor stikstof excretie per 1000 kg groei – (Semi-)gesloten bedrijf 40,9 kg N – Vleesvarkensbedrijf 41,3 kg N – Zeugen 39,5 kg N	1,8 1,8	33,5 kg N / 1000 kg groei	Bereken of punten worden behaald.
k-M3	Bij lagere fosfaat excretie dan de norm worden punten behaald (1,6 punten per procent lagere excretie): Norm voor fosfaat excretie per 1000 kg groei – (Semi-)gesloten bedrijf 17,3 kg P ₂ O ₅ (fosfaat efficiëntie van 41,6%) – Vleesvarkensbedrijf 16,2 kg P ₂ O ₅ (fosfaat efficiëntie van 43,2%)	1,6 1,6	11,3 kg P ₂ O ₅ / 1000 kg groei	Bereken of punten worden behaald.
k-M4	Energiegebruik per 1000 kg groei op bedrijf (met verrekening energieproductie voor eigen gebruik) – (Semi-)gesloten bedrijf 2200 MJ – Vleesvarkensbedrijf 1500 MJ – Zeugenbedrijf 4500 MJ	0,08 0,08	12 punten	Bereken of punten worden behaald.
k-M5	Mestopslag ²⁾ : – Mestopslag in de stal maximaal 3 maanden (rest van de opslag buiten) – Mestopslag in de stal maximaal 1 maand (rest van de opslag buiten).	n.v.t.	8 13	– Bereken jaarlijkse mestproductie en bepaal mestopslagcapaciteit in de stal (vergunning, berekening) – Of ondernemer toont aan dat mestopslag in stal niet volledig wordt benut en minimaal maandelijks of eens in de drie maanden wordt verwijderd, controleren aan de hand van administratie en aanwezige voorzieningen.

Nr.	Criterium	Punten per % verbetering	Maximaal aantal te behalen punten	Opmerkingen en beoordelingsrichtlijn																												
k-M5a	<p>Ondernemer dient benodigde informatie aan te leveren waaruit blijkt of mestbewerking en verwerking plaatsvindt en voor hoeveel procent van de geproduceerde mest.</p> <p>Mestbe- en verwerking stap 1</p> <table border="1" data-bbox="250 323 1218 673"> <thead> <tr> <th>Uitgangsmateriaal</th> <th>bewerking</th> <th>Product bewerking</th> <th>Afzet route</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Drijfmest afzet</td> <td>geen</td> <td>nvt</td> <td>Grondgebonden, lokale afzet</td> </tr> <tr> <td>Drijfmest afzet</td> <td>Co-vergisting</td> <td>Digestaat</td> <td>Gangbare afzet Grondgebonden, lokale afzet</td> </tr> <tr> <td>Drijfmest afzet</td> <td></td> <td></td> <td>Verdere bewerking, stap 2</td> </tr> <tr> <td>Drijfmest afzet</td> <td>Scheiden</td> <td>Dikke fractie</td> <td>Grondgebonden, lokale afzet</td> </tr> <tr> <td>Drijfmest afzet</td> <td></td> <td>Dunne fractie</td> <td>Grondgebonden, lokale afzet</td> </tr> <tr> <td>Drijfmest afzet</td> <td></td> <td></td> <td>Verdere bewerking, stap 2</td> </tr> </tbody> </table>	Uitgangsmateriaal	bewerking	Product bewerking	Afzet route	Drijfmest afzet	geen	nvt	Grondgebonden, lokale afzet	Drijfmest afzet	Co-vergisting	Digestaat	Gangbare afzet Grondgebonden, lokale afzet	Drijfmest afzet			Verdere bewerking, stap 2	Drijfmest afzet	Scheiden	Dikke fractie	Grondgebonden, lokale afzet	Drijfmest afzet		Dunne fractie	Grondgebonden, lokale afzet	Drijfmest afzet			Verdere bewerking, stap 2	<p>0,03</p> <p>0,20</p> <p>0,23</p> <p>0,20</p> <p>0,03</p> <p>0</p> <p>0,03</p> <p>0</p>	<p>3</p> <p>20</p> <p>23</p> <p>20</p> <p>3</p> <p>0</p> <p>3</p> <p>0</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Controle wijze van mestbe- en verwerking en de afzet hiervan aan de hand van aangeleverde administratie (vergunning, contracten, transportdocumenten) – Onder lokale afzet valt de afzet binnen een straal van 20 km hemelsbreed gezien tussen varkensbedrijf en aanwendingslocatie.
Uitgangsmateriaal	bewerking	Product bewerking	Afzet route																													
Drijfmest afzet	geen	nvt	Grondgebonden, lokale afzet																													
Drijfmest afzet	Co-vergisting	Digestaat	Gangbare afzet Grondgebonden, lokale afzet																													
Drijfmest afzet			Verdere bewerking, stap 2																													
Drijfmest afzet	Scheiden	Dikke fractie	Grondgebonden, lokale afzet																													
Drijfmest afzet		Dunne fractie	Grondgebonden, lokale afzet																													
Drijfmest afzet			Verdere bewerking, stap 2																													
k-M5b	<p>Mestbe- en verwerking stap 2 (alleen van toepassing na stap 1)</p> <table border="1" data-bbox="250 730 1218 963"> <thead> <tr> <th>Uitgangsmateriaal</th> <th>bewerking</th> <th>Product bewerking</th> <th>Afzet route</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Digestaat afzet</td> <td>Scheiden</td> <td>Dikke fractie</td> <td>Grondgebonden, lokale afzet</td> </tr> <tr> <td>Digestaat afzet</td> <td></td> <td></td> <td>Verdere bewerking tot korrels voor export</td> </tr> <tr> <td>Digestaat afzet</td> <td></td> <td>Dunne fractie</td> <td>Grondgebonden, lokale afzet</td> </tr> <tr> <td>Digestaat afzet</td> <td></td> <td></td> <td>Verdere bewerking tot mineralenconcentraat</td> </tr> </tbody> </table>	Uitgangsmateriaal	bewerking	Product bewerking	Afzet route	Digestaat afzet	Scheiden	Dikke fractie	Grondgebonden, lokale afzet	Digestaat afzet			Verdere bewerking tot korrels voor export	Digestaat afzet		Dunne fractie	Grondgebonden, lokale afzet	Digestaat afzet			Verdere bewerking tot mineralenconcentraat	<p>0,03</p> <p>0,184</p> <p>0,03</p> <p>0,2</p>	<p>3</p> <p>184</p> <p>3</p> <p>20</p>									
Uitgangsmateriaal	bewerking	Product bewerking	Afzet route																													
Digestaat afzet	Scheiden	Dikke fractie	Grondgebonden, lokale afzet																													
Digestaat afzet			Verdere bewerking tot korrels voor export																													
Digestaat afzet		Dunne fractie	Grondgebonden, lokale afzet																													
Digestaat afzet			Verdere bewerking tot mineralenconcentraat																													
	<table border="1" data-bbox="250 976 1218 1219"> <tbody> <tr> <td>Dikke fractie uit drijfmest</td> <td>Pasteurisatie+drogen en persen tot korrels, Co-vergisting</td> <td>gepasteuriseerde mestkorrels</td> <td>export</td> </tr> <tr> <td>Dikke fractie afzet</td> <td></td> <td>Digestaat</td> <td>Gangbare afzet Grondgebonden, lokale afzet</td> </tr> <tr> <td>Dikke fractie afzet</td> <td></td> <td></td> <td>Verdere bewerking tot mineralenconcentraat</td> </tr> <tr> <td>Dunne fractie uit drijfmest</td> <td>mestverwerking</td> <td>Mineralenconcentraat</td> <td>Gangbare afzet</td> </tr> <tr> <td>Dunne fractie afzet</td> <td></td> <td></td> <td>Grondgebonden, lokale afzet</td> </tr> </tbody> </table>	Dikke fractie uit drijfmest	Pasteurisatie+drogen en persen tot korrels, Co-vergisting	gepasteuriseerde mestkorrels	export	Dikke fractie afzet		Digestaat	Gangbare afzet Grondgebonden, lokale afzet	Dikke fractie afzet			Verdere bewerking tot mineralenconcentraat	Dunne fractie uit drijfmest	mestverwerking	Mineralenconcentraat	Gangbare afzet	Dunne fractie afzet			Grondgebonden, lokale afzet	<p>0,184</p> <p>0,17</p> <p>0,20</p> <p>0,26</p> <p>0,29</p>	<p>184</p> <p>17</p> <p>20</p> <p>26</p> <p>29</p>									
Dikke fractie uit drijfmest	Pasteurisatie+drogen en persen tot korrels, Co-vergisting	gepasteuriseerde mestkorrels	export																													
Dikke fractie afzet		Digestaat	Gangbare afzet Grondgebonden, lokale afzet																													
Dikke fractie afzet			Verdere bewerking tot mineralenconcentraat																													
Dunne fractie uit drijfmest	mestverwerking	Mineralenconcentraat	Gangbare afzet																													
Dunne fractie afzet			Grondgebonden, lokale afzet																													
k-M6	<ul style="list-style-type: none"> – Samenwerking nevenbedrijven voor warmte en/of water – Het bedrijf maakt voor minimaal een kwart van de benodigde energie en/of water gebruik van restwarmte of –water van een naastgelegen bedrijf. 	n.v.t.	2	Controleer of bedrijf voldoet aan de norm middels contracten, rekeningen en voorzieningen.																												
k-M7	<p>Transparantie naar burger:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Bedrijf laat minimaal eens per jaar burgers kijkje nemen in de bedrijfsvoering (bijvoorbeeld open dag, rondleiding groepen of scholen, live webcam) – Varkens in reguliere bedrijfsvoering zijn minimaal 25 dagen per jaar zichtbaar voor derden bijvoorbeeld middels openstelling stal, skybox, openbare webcam. 	n.v.t.	1 3	Controle voorzieningen op aanwezigheid, bereikbaarheid en onderhoud en andere bewijzen aangegeven door ondernemer (deelnemer bezoekpunt toeristische routes, presentielijsten scholen, e.d.)																												

Nr.	Criterium	Punten per % verbetering	Maximaal aantal te behalen punten	Opmerkingen en beoordelingsrichtlijn
k-M8	Actieve deelname onderzoeksprojecten voor verbetering duurzaamheid op het gebied van milieu in en om het bedrijf (bijv. gerelateerd aan een van de verplichte eisen of keuzemaatregelen), ondernemer dient hierin zelf uren te steken en maatregelen te nemen op het bedrijf of in de bedrijfsvoering.	n.v.t.	2	Controleer aanwezigheid contract/verklaring aan onderzoek, toets of doelstelling van het onderzoek en rol ondernemer hierin voldoen aan norm.
k-M9	<ul style="list-style-type: none"> - Bonus bij voldoen aan vigerend certificatieschema Maatlat Duurzame Veehouderij - Puntenwaardering voor percentage gecertificeerde dierplaatsen (geen onderscheid naar diercategorie) - De punten blijven 5 jaar geldig. 	0,05	5 (100%)	<ul style="list-style-type: none"> - Controleer aanwezigheid geldig MDVA certificaat en bereken percentage gecertificeerde dierplaatsen ten opzichte van totaal aantal dierplaatsen - Noteer jaar van puntentoekenning i.v.m. 5 jaar toekenning van punten na certificatie voor MDV.

* hier wordt uitgegaan van een gesloten bedrijf met de volgende verhouding aan dierplaatsen: 26,2% gespeende biggen, 6,5% guste en dragende zeugen, 2,1% kraamzeugen en 65% vleesvarkens

1) Energie neutrale productie: indien het bedrijf netto energie levert (bijvoorbeeld door covergisting) is het maximale aantal punten 8 punten.

2) Bij covergisting wordt "mestopslag buiten" niet extra gewaardeerd.

1.5 Keuzemaatlat voeder en water

Het voer is een belangrijke component bij de duurzaamheid van varkensproductie. Milieukeur vereist dat extra stappen worden gezet hier op een meer duurzame wijze mee om te gaan. Hiervoor is de Voedermaatlat opgesteld waar minimaal 8 punten op behaald dienen te worden.

Nr.	Criterium	Punten per % verbetering	Maximaal te behalen punten (waarde)	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie																												
k-WV1a	Gebruik van duurzame grondstoffen <ul style="list-style-type: none"> - Segregatie / fysiek aanwezig in de voeders - Via mass balance /groene stroomprincipe bij voerleverancier - Via book&claim systeem (m.u.v. soja, dit is eis WV2.5). 	1 0,75 0,5	100 (100%)	Duurzamere grondstoffen: EKO, Milieukeur, Fair Trade, RSPO, Soypsi, RTRS, MSC, ASC. Andere initiatieven eerst onderbouwd voorleggen aan College van Deskundigen agro-food via SMK, <i>Segregatie / fysiek in de voeders:</i> Voerleverancier(s) verklaren schriftelijk welke duurzamere grondstoffen in het geleverde voer gebruikt zijn (voerbonnen). <i>Via mass balance / groene stroomprincipe:</i> Uitdraai van voerleverancier(s) met aankoopbonnen/inkoopverklaringen duurzamere grondstoffen en de namen varkens- en andere veehouders die deze claim kunnen gebruiken met bijbehorende tonnages per ondernemer. <i>Via book&claim / certificaathandel:</i> Betrokken partij(en) die certificaten inkoop verklaart schriftelijk bij certificatie instelling aan welke varkensbedrijven (namen en tonnages) deze certificaten gekoppeld zijn.																												
k-WV1b	Gebruik non GM soja.		3	Voerleverancier(s) verklaren schriftelijk dat alleen non GM soja in het geleverde voer gebruikt is (voerbonnen).																												
k-WV2	Gebruik van vochtrijke bijproducten <ul style="list-style-type: none"> - Definitie bijproducten: organische producten met nutritionele waarde uit de humane levensmiddelenindustrie die niet voldoen aan eisen/wensen humane consument maar wel voldoen aan eisen voor gebruik in varkensvoer - Vochtrijke bijproducten hebben veelal een beperkte houdbaarheid, worden niet verder geconserveerd en veelal opgeslagen in tanks of bunkers - Indien alle bijproducten voldoen aan norm voor transportafstand in onderstaande tabel worden extra punten toegekend. 	1 n.v.t.	50 5	<ul style="list-style-type: none"> - Bereken percentage aandeel vochtrijke bijproducten in het voederrantsoen (op basis van droge stof %) - Indien aangetoond wordt dat alle vochtrijke bijproducten voldoen aan de afstandentabel zoals opgenomen in de bijlage worden vijf punten extra toegekend. 																												
	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="text-align: center;">droge stof in %</th> <th style="text-align: center;">Transport- afstand (km)</th> <th style="text-align: center;">droge stof in %</th> <th style="text-align: center;">Transport- afstand (km)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="text-align: center;">Tot 5%</td> <td style="text-align: center;">60</td> <td style="text-align: center;">17,5-20%</td> <td style="text-align: center;">270</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">5-7,5%</td> <td style="text-align: center;">85</td> <td style="text-align: center;">20-22,5%</td> <td style="text-align: center;">310</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">7,5-10%</td> <td style="text-align: center;">120</td> <td style="text-align: center;">22,5-25%</td> <td style="text-align: center;">345</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">10-12,5%</td> <td style="text-align: center;">160</td> <td style="text-align: center;">25-27,5%</td> <td style="text-align: center;">380</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">12,5-15%</td> <td style="text-align: center;">195</td> <td style="text-align: center;">27,5%-30%</td> <td style="text-align: center;">420</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">15-17,5%</td> <td style="text-align: center;">230</td> <td style="text-align: center;">+ 30%</td> <td style="text-align: center;">500</td> </tr> </tbody> </table>	droge stof in %	Transport- afstand (km)	droge stof in %	Transport- afstand (km)	Tot 5%	60	17,5-20%	270	5-7,5%	85	20-22,5%	310	7,5-10%	120	22,5-25%	345	10-12,5%	160	25-27,5%	380	12,5-15%	195	27,5%-30%	420	15-17,5%	230	+ 30%	500			
droge stof in %	Transport- afstand (km)	droge stof in %	Transport- afstand (km)																													
Tot 5%	60	17,5-20%	270																													
5-7,5%	85	20-22,5%	310																													
7,5-10%	120	22,5-25%	345																													
10-12,5%	160	25-27,5%	380																													
12,5-15%	195	27,5%-30%	420																													
15-17,5%	230	+ 30%	500																													

k-WV3	(Mengvoeder met) droge bijproducten Definitie droge bijproducten: bijproducten (zie boven) in droge vorm afkomstig van reeds verpakte producten uit de voedingsmiddelenindustrie nog geschikt voor humane consumptie maar met fouten in verpakkingsdeclaratie of verpakking zelf, opslag veelal in silo's.	1	30	Bereken percentage specifieke droge bijproducten in het voederrantsoen (op basis van droge stof %).
k-WV4	Bij lagere zink excretie dan de norm worden punten behaald (0,5 punten per procent lagere excretie): Norm is Zeugenbedrijf: max. 350 gram/ 1000 kg groei (Semi-)gesloten bedrijf: max. 280 gram/ 1000 kg groei Vleesvarkensbedrijf: max. 250 gram/ 1000 kg groei	0,5	25	Bepaal aan de hand van koperexcretie berekening zoals uitgevoerd voor de basiseis hoeveel punten worden behaald.
k-WV5	Bij lagere koper excretie dan de norm worden punten behaald (0,5 punten per procent lagere excretie): Norm is Zeugenbedrijf: max. 198 gram / 1000 kg groei (semi)gesloten bedrijf: max. 116 gram / 1000 kg groei Vleesvarkensbedrijf: max. 90 gram / 1000 kg groei	0,5	30	Bepaal aan de hand van koperexcretie berekening zoals uitgevoerd voor de basiseis hoeveel punten worden behaald.
k-WV6	Actieve deelname onderzoeksprojecten voor verbetering duurzaamheid op het gebied van veevoerders (bijv. gerelateerd aan een van de verplichte eisen of keuzemaatregelen), ondernemer dient hierin zelf uren te steken en maatregelen te nemen op het bedrijf of in de bedrijfsvoering.	n.v.t.	2	Controleer aanwezigheid contract/verklaring aan onderzoek, toets of doelstelling van het onderzoek en rol ondernemer hierin voldoen aan norm
k-WV7	Om te voorkomen dat eventueel lekkende luchtwassers verontreiniging veroorzaken, moet de aanvoerleiding van het water direct voor de luchtwasser voorzien worden van een breektank.	n.v.t.	1	Controleer dit op bedrijven met een luchtwassysteem
k-WV8	Bedrijf voldoet reeds aan de maatregel voor het analyseren van drinkwatermonsters op dierniveau zoals beschreven in maatregel WV2.1	n.v.t.	5	

1.6 Keuzemaatlat dierenwelzijn en –gezondheid

Milieukeur vereist dat extra stappen worden gezet op het gebied van dierenwelzijn en diergezondheid. Hiervoor is de Welzijnsmaatlat opgesteld.

Zeugenbedrijven moeten minimaal 26 punten behalen, (semi-)gesloten bedrijven minimaal 33 punten en vleesvarkensbedrijven minimaal 16 punten.

Nr.	Bedrijf	Criterium	Punten	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
* Type bedrijf , punten kunnen behaald worden indien deze diercategorie op het bedrijf aanwezig is: zgn = bedrijf met zeugen en biggen tot 25 kg, vlv = bedrijf met vleesvarkens. Een (semi-)gesloten bedrijf heeft beide diercategorieën				
Welzijn en gezondheid				
k-WG1	zgn vlv	<ul style="list-style-type: none"> – Lagere uitval dan de norm van 1,9% bij gespeende biggen – Lagere uitval dan de norm van 2,1% bij vleesvarkens – 1 punt per 0,1% lagere uitval. 	1 punt / 0,1% lagere uitval	<ul style="list-style-type: none"> – Er kunnen punten behaald worden voor iedere 0,1% lagere uitval dan de norm – Een bedrijf met een uitvalpercentage van 1,5% bij de gespeende biggen behaalt derhalve 4 punten.
k-WG2	vlv	Minder slachtafwijkingen dan de norm: <ul style="list-style-type: none"> – % varkens zonder slachtafwijkingen hoger dan de norm (1 punt per 2% meer dieren zonder slachtafwijkingen) – % varkens met karkasafwijkingen lager dan de norm (1 punt per % minder dieren met karkasafwijkingen) – % varkens met orgaanafwijkingen lager dan de norm (1 punt per 2% minder dieren met orgaanafwijkingen) – % varkens met borstvliesafwijkingen lager dan de norm (1 punt per 2% minder dieren met borstvliesafwijkingen). 	Punten indien beter dan de norm	Geldt alleen voor de vleesvarkens van het bedrijf.
k-WG3	zgn	Tegengaan speenshock bij de biggen: <ul style="list-style-type: none"> – Bij het spenen zijn de <i>individuele</i> biggen niet jonger dan 28 dagen (Varkensbesluit zit al op minimale speenleeftijd 28 dagen, wettelijk is onder bepaalde voorwaarden spenen op 21 dagen toegestaan. – De biggen blijven na spenen minimaal 3 dagen in het kraamhok liggen. 	4 2	<ul style="list-style-type: none"> – Controleer speenleeftijd en spendatum en verplaatsing zeug aan de hand van minimaal 5 steekproeven (zeugenkaarten in de stal en uitdraai managementsysteem) – Visuele inspectie op biggen zonder zeug in kraamhokken.
k-WG4	zgn vlv	Planmatige begeleiding door een erkend dierenarts (GVP) en zoötechnisch voorlichter (bijv. voervoorlichter, bedrijfsbegeleider). <ul style="list-style-type: none"> – Dierenarts en zoötechnisch begeleider komen eens per jaar gezamenlijk op bedrijf voor overleg – Extern adviseur (niet direct betrokken bij reguliere bedrijfsvoering) licht bedrijf door en rapporteert en adviseert verbeteringen – Ondernemer voert samen met begeleider risico-analyse uit (bijv. www.preventievarkensziekten.nl) en minimaal één knelpunt aanpakken. 	Verplicht 4 4 4	<ul style="list-style-type: none"> – Controleer logboek dierenarts en eventuele andere adviseurs – Controleer of een externe analyse is uitgevoerd of dat een risico-analyse is opgesteld en er aan de hand hiervan actie is ondernomen minimaal één knelpunt aan te pakken – Maximaal 8 punten per bedrijf.
k-WG5	zgn vlv	Ook het personeel op het bedrijf heeft (maximaal vijf jaar geleden) een cursus mens-dier interactie gevolgd. Algemene randvoorwaarden cursus mens-dier interactie: <ul style="list-style-type: none"> – Verzorgd door ervaren deskundige op gebied van varkenswelzijn en –gezondheid – Minimaal 3 uur van de training is ingevuld met praktijkvoorbeelden (in de stal en/of met video- en fotomateriaal) waarbij cursist leert signalen in het diergedrag of -uiterlijk te vertalen naar concrete positieve of negatieve oorzaken van dit gedrag of uiterlijk – Aandacht voor effecten van gedrag varkenshouder op de te verzorgen dieren – Aandacht voor positieve financiële consequenties en productieresultaten. 	4	Controleer of varkenshouder en eventueel het personeel een bewijs van deelname heeft behaald van een cursus die voldoet aan de randvoorwaarden en dat maximaal 5 jaar oud is.

Nr.	Bedrijf	Criterium	Punten	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
k-WG6	zgn vlv	Inhoud stalruimte (totale inhoud van de afdeling (gerekend vanaf het vloeroppervlak) en gedeeld door het aantal dieren in de afdeling volgens de milieuvergunning. Alleen de ruimte boven de vloer tot het plafond wordt meegeteld in het stalvolume, dus niet de ruimte boven het plafond. Vleesvarkens: $\geq 2,4 \text{ m}^3 / \text{dier}$ Biggen: $\geq 1,2 \text{ m}^3 / \text{dier}$	2 2	Controleer aan de hand van bouwtekeningen of middels steekproefmetingen of aan de norm wordt voldaan.
k-WG7	vlv	Permanent beschikbaar oppervlak per vleesvarken: – $\geq 1,0 \text{ m}^2$ (dit dient van toepassing te zijn voor ieder individueel vleesvarken op het bedrijf) – De ruimte die wordt ingenomen door de voervoorziening dient in mindering te worden gebracht op het vloeroppervlak. Permanent beschikbaar leef oppervlakte gespeende biggen: – $\geq 0,4 \text{ m}^2$ (dit dient van toepassing te zijn voor ieder individuele gespeende big op het bedrijf)	6 4	– Controleer of de leefruimte per vleesvarken voldoet aan de norm, het betreft hier niet de tijdelijk beschikbare ruimten maar de hokken waar de dieren normaliter verblijven – Bereken oppervlak aan de hand van vergunning en meet bij de initiële controle minimaal 2 hokken na – Controleer in het managementsysteem of aantal dieren per hok overeenkomt met genoemde aantal dieren per hok.
k-WG8	zgn	– Permanent beschikbaar oppervlak per zeug: $> 2,50 \text{ m}^2$. – Reeds verplicht voor zeugen in groepshuisvestingsstelsel voerligboxen met uitloop, zie tabel 1 – De ruimte die wordt ingenomen door de voervoorziening dient in mindering te worden gebracht op het vloeroppervlak.	5	– Controleer of leefruimte per gaste en dragende zeug voldoet aan de norm, het betreft hier niet de tijdelijk beschikbare ruimten (dekstal, kraamhok) maar de hokken waar de dieren normaliter verblijven – Bereken oppervlak aan de hand van vergunning en meet bij de initiële controle minimaal 2 hokken na.
k-WG9	zgn vlv	<u>Permanente uitloop en weidegang</u> – Vleesvarkens ($\geq 0,60 \text{ m}^2/\text{dier}$ en tenminste $1,4 \text{ m}^2$ totaaloppervlak) – Zeugen ($> 1,0 \text{ m}^2$ per dier en tenminste $3,25 \text{ m}^2$ totaaloppervlak) – Weidegang ($> 100 \text{ m}$ per zeug) en watervoorziening in de wei.	4 4 10	Controle op milieuvergunning en visuele inspectie op aanwezigheid permanente uitloop met doorgang vanuit ieder varkensverblijf of bereikbare degelijk afgezette weide voor zeugen die aan de norm voldoet.
k-WG10	zgn vlv	<u>Dicht vloeroppervlak</u> (een dichte vloer mag maximaal 5% doorlaatbaar zijn om als dichte vloer te worden aangemerkt). Per vleesvarken: $> 0,40 \text{ m}^2$ $\geq 0,50 \text{ m}^2$ Per zeug: $> 1,50 \text{ m}^2$ dichte vloer $\geq 1,70 \text{ m}^2$ dichte vloer	5 8 4 7	– Het totale oppervlak dichte vloer in een hok (leefruimte) wordt meegeteld – Het aantal te houden dieren in het hok wordt bepaald op basis van de milieuvergunning en een steekproef in de stal – In geval van hokken met verschillende oppervlakten dichte vloer per dier, worden punten toegekend op basis van het hok met het kleinste oppervlak.
k-WG11	zgn vlv	<u>Voorkomen hittestress (koelen ingaande stallucht)</u> Er zijn voor zowel de vleesvarkenstak als voor de zeugentak maximaal 5 punten te behalen (dus max 10 op gesloten bedrijven). – Mogelijkheid tot koelen (conditioneren) ingaande lucht die temperatuur van de lucht daadwerkelijk verlaagt indien nodig (ventilatieplafond of indirecte of spouwmuurluchtinlaat voldoen niet, voorbeelden die wel voldoen zijn grondkanaalventilatie (luchtaanvoer onder de dichte vloer), grondwaterkoeling, grondbuisventilatie, nevelkoeling in luchtinlaatkanaal en padcooling) – Door dieren zelf te bedienen koelingsmogelijkheid (verneveling, douche, kopventilatie) – Reguleren temperatuur drinkwater tussen 16 en 20 graden op niveau van alle dieren.	3 5 2	– Controleer of een systeem voor preventie hittestress is geïnstalleerd en functioneert – Een gesloten bedrijf kan voor deze maatregel maximaal 10 punten behalen – Een zeugen- of vleesvarkensbedrijf maximaal 5 punten.

Nr.	Bedrijf	Criterium	Punten	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
k-WG12	zgn vlv	Daglichttoetreding (op afdelingsniveau, alle lichtinlaat via dak of wanden telt mee). De punten gelden indien alle vleesvarkensverblijven voldoen én indien alle zeugenverblijven voldoen, dus er zijn twee keer punten te behalen: <ul style="list-style-type: none"> – Tenminste 1,5% van het vloeroppervlak via lichtdoorlatend oppervlak in muren of dak – 3,0% van het vloeroppervlak via lichtdoorlatend oppervlak in muren of dak (verplicht bij nieuwbouw) – Eis bij nieuwbouw: minimaal 2% daglichttoetreding. 	1 3	<ul style="list-style-type: none"> – Bij initiële audit/controle: Controleer in minimaal 4 afdelingen of aan de norm wordt voldaan aan de hand van bouwtekeningen of metingen – Bij vervolgaudits/-controles: controleer in geval van aan- ver- of nieuwbouw in minimaal 2 aangepaste/nieuwe afdelingen of aan de norm wordt voldaan – Gesloten bedrijven maximaal 6 punten, andere bedrijven maximaal 3 punten.
k-WG13	zgn vlv	Aparte of aanvullende ruimte voor het samenstellen van een nieuwe groep gelten/zeugen: <ul style="list-style-type: none"> – Totaal beschikbaar > 5,0 m² / zeug – Vluchtvoorzieningen in de mengruimte (schotjes / boxen) zeugen. Mengruimte: ruimte die (tijdelijke) de mogelijkheid biedt om de zeugen extra ruimte te geven op het moment dat een nieuwe groep wordt samengesteld. Deze aparte ruimte dient specifiek dit doel of het is eenvoudig mogelijk een bestaand hok gedurende minimaal 24 uur te vergroten zonder dat dit effect heeft op de normale bedrijfsvoering. De mengruimte dient voorzien te zijn van een stroeve ondergrond om uitglijden en letsel te voorkomen. Mengruimte wordt in de regel niet gebruikt bij toevoegen van enkele dieren. 	5 2	Controleer of een mengruimte aanwezig is of eenvoudig gerealiseerd kan worden in een bestaande ruimte en of deze aan de norm voldoet.
k-WG14	zgn	<ul style="list-style-type: none"> – Zeugen worden in stabiele groepen gehouden, dus gedurende de periode van dracht worden geen dieren toegevoegd aan de groep – huisvesting in grote groepen (>60 zeugen). 	10 6	Controleer of met stabiele groepen wordt gewerkt (visueel, managementsysteem)
k-WG15	zgn vlv	<ul style="list-style-type: none"> – Schuurborstel of schuurvoorziening permanent aanwezig in ieder hok met vleesvarkens – Schuurborstel of schuurvoorziening permanent aanwezig in ieder hok met zeugen (m.u.v. zeugen in dek- en kraamstal) – Een schuurvoorziening kan bestaan uit een schuurpaal (bijvoorbeeld een houten paal met een diameter van minimaal 15 cm) of een schuurborstel (bijvoorbeeld de borstel van een bezem die bevestigd is aan een wand of paal). 	2 2	Controleer visueel in minimaal een hok per diercategorie of een schuurvoorziening aanwezig is die aan de norm voldoet.
k-WG16	zgn vlv	Extra verrijkmateriaal, meer dan één item en voor <u>meer</u> dan 15% van de dieren in ieder hok gelijktijdig toegankelijk (definitie zie WG2.19).	4	Controleer in minimaal 4 hokken of verrijkmateriaal aanwezig is dat aan de norm voldoet.
k-WG17	zgn vlv	Antibioticagebruik ≤ 1 dd/dj bij de vleesvarkens Antibioticagebruik < 1 dd/dj bij de zeugen incl. biggen	2 2	Controleer of aantal dd/dj aan deze norm voldoet (zie ook WG2.8).
k-WG18		Bedrijf voert geen levende dieren aan (volledig gesloten bedrijfsvoering)	4	Het bedrijf voert geen varkens aan op het bedrijf maar voert alleen dieren af.
Ingrepen				
k-I1	zgn vlv	Het bedrijf werkt <i>volledig</i> met varkens met ongecoupeerde staarten.	6	<ul style="list-style-type: none"> – Terugkoppeling van de slachterij over conditie staarten (minimaal 95% van de dieren heeft een niet aangevreten, hele intacte staart) – Aanvullend visuele controle bij bedrijfsbezoek, geen gecoupeerde staarten en < 5% met visuele staartbeschadigingen.
k-I2		Het bedrijf werkt met naadloos injecteren waar mogelijk.	2	De benodigde apparatuur (passend bij de diercategorie, bijv. juiste patronen) is aanwezig en varkenshouder en evt. personeel hebben een instructie gevolgd om de apparatuur juist te bedienen.
Water- en voerverstrekking				

Nr.	Bedrijf	Criterium	Punten	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
k-WV1	vlv	Vleesvarkens krijgen dagelijks ruwvoer.	3	<ul style="list-style-type: none"> Controleer in minimaal 4 afdelingen of ruwvoer wordt verstrekt en controleer of ruwvoer wordt aangekocht (facturen) Beoordeel of hoeveelheid aangekocht ruwvoer past bij aantal varkens op het bedrijf.
k-WV2	zgn	Voergift zeugen: <ul style="list-style-type: none"> Krachtvoer wordt op individu-niveau verstrekt (bv. voerdosator) Krachtvoer wordt op individu-niveau ingesteld (bv. voerstation) (Aangepast) krachtvoer staat onbeperkt ter beschikking. 	3 5 7	<ul style="list-style-type: none"> Bepaal type voersysteem Er zijn bij dit onderdeel maximaal zeven punten te behalen.
k-WV3	zgn	Bescherming tijdens het vreten: <ul style="list-style-type: none"> Zeugen staan tussen (schoft)hekjes te vreten Zeugen staan volledig beschermd en ongestoord (ingesloten) te vreten. 	2 5	De opstelling van de voergelegenheid wordt beoordeeld. Als niet alle zeugen op dezelfde wijze worden gevoerd, worden de punten behaald op het systeem met de minste punten (met uitzondering van afzonderingsruimte).
k-WV4	zgn vlv	<ul style="list-style-type: none"> Watermeetsysteem per vleesvarkensafdeling Watermeetsysteem per afdelingen biggen en zeugen. 	2 2	<ul style="list-style-type: none"> Controleer aanwezigheid watermeetsysteem in minimaal 4 afdelingen. Check of deze functioneert De ondernemer toont administratief aan dat deze metingen worden geregistreerd.
Transport				
k-T1	zgn vlv	Transportduur van slachtvarkens maximaal 4 uur.	1	Controle aan hand van routeplanner van adres stal tot adres slachterij uitgaande van vervoer per vrachtwagen (geen personenauto) bijv. middels www.routenet.nl .
k-T2	zgn vlv	Transportduur van fok- en gebruiksvarkens maximaal 4 uur.	1	Controle aan hand van routeplanner van adres tot adres uitgaande van vervoer per vrachtwagen (geen personenauto) bijv. middels www.routenet.nl .
k-T3	zgn vlv	<ul style="list-style-type: none"> Biggentransport uitsluitend in gesloten klimaatgestuurde veewagens Alle varkenstransport uitsluitend in gesloten klimaatgestuurde veewagens. 	1 2	Controle aan de hand van gegevens transporteur(s) of visuele controle eigen wagens.
bonus	zgn vlv	Actieve deelname onderzoeksprojecten voor verbetering duurzaamheid op het gebied van dierenwelzijn en -gezondheid (bijv. gerelateerd aan een van de verplichte eisen of keuzemaatregelen), ondernemer dient hierin zelf uren te steken en maatregelen te nemen op het bedrijf of in de bedrijfsvoering.	2	Controleer aanwezigheid contract/verklaring aan onderzoek, toets of doelstelling van het onderzoek en rol ondernemer hierin voldoen aan norm.
bonus	zgn vlv	<ul style="list-style-type: none"> Bonus bij voldoen aan vigerend certificatieschema Maatlat Duurzame Veehouderij. Puntenwaardering voor percentage gecertificeerde dierplaatsen (geen onderscheid naar diercategorie) De punten blijven 5 jaar geldig. 	5	<ul style="list-style-type: none"> Controleer aanwezigheid geldig MDVA certificaat en bereken percentage gecertificeerde dierplaatsen ten opzichte van totaal aantal dierplaatsen Noteer jaar van puntentoekenning i.v.m. 5 jaar toekenning van punten na certificatie voor MDV.

Bijlage 1 Rekenregels

Ammoniakemissie (M2.3 en k-M1)

Ammoniakemissie van de stal wordt bepaald aan de hand van de forfaitaire emissiewaarde van het staltype volgens bijlage 1 van de Rav, dit is opgenomen in de vergunning van het bedrijf.

In onderstaande tabel is aangegeven wat de gemiddelde emissie per dierplaats is bij een gemiddeld gesloten bedrijf en een vleesvarkensbedrijf. Een gemiddeld bedrijf heeft de volgende verhouding aan dierplaatsen: 26,2% gespeende biggen, 6,5% guste en dragende zeugen, 2,1% kraamzeugen en 65% vleesvarkens. Dit kan als leidraad dienen om voor een individueel bedrijf te beoordelen of het binnen de norm van Milieukeur valt.

Tabel Emissienormen Besluit Huisvesting per diercategorie (is maximale toegestane emissie en hiermee de norm binnen Milieukeur)

	<i>norm Besluit Huisvesting (kg NH₃/plaats/jaar)</i>
Guste en dragende zeugen	2,6
Kraamzeugen	2,9
Vleesvarkens	1,4
Gespeende biggen	0,23

Berekening puntenwaardering bij lagere ammoniakemissie per bedrijf

De norm is dat alle plaatsen aan de norm van Besluit Huisvesting dienen te voldoen. Het totaal aantal kg emissie hangt derhalve af van het aantal dierplaatsen op een bedrijf.

De maximaal toegestane ammoniakemissie wordt als volgt berekend (# betekent aantal):

$$\begin{aligned}
 &+ \text{Emissie guste/dragende zeugenplaatsen} = \# \text{ plaatsen} * 2,6 \\
 &+ \text{Emissie kraamzeugenplaatsen} = \# \text{ plaatsen} * 2,9 \\
 &+ \text{Emissie vleesvarkensplaatsen} = \# \text{ plaatsen} * 1,4 \\
 &+ \text{Emissie gespeende biggenplaatsen} = \# \text{ plaatsen} * 0,23 \\
 &= \text{totale emissienorm in kg NH}_3 \text{ voor het desbetreffende bedrijf}
 \end{aligned}$$

De realisatie van ammoniakemissie wordt als volgt berekend (dit kan ook al op de milieuvergunning zijn berekend):

$$\begin{aligned}
 &+ \text{Emissie guste/dragende zeugenplaatsen} = \# \text{ plaatsen} * \text{forfaitaire gerealiseerde ammoniakemissie volgens bijlage 1 Rav} \\
 &+ \text{Emissie kraamzeugenplaatsen} = \# \text{ plaatsen} * \text{forfaitaire gerealiseerde ammoniakemissie volgens bijlage 1 Rav} \\
 &+ \text{Emissie vleesvarkensplaatsen} = \# \text{ plaatsen} * \text{forfaitaire gerealiseerde ammoniakemissie volgens bijlage 1 Rav} \\
 &+ \text{Emissie gespeende biggenplaatsen} = \# \text{ plaatsen} * \text{forfaitaire gerealiseerde ammoniakemissie volgens bijlage 1 Rav} \\
 &= \text{totale emissienorm in kg NH}_3 \text{ voor het desbetreffende bedrijf}
 \end{aligned}$$

Indien een bedrijf beter scoort dan de norm wordt berekend hoeveel procent het bedrijf onder de norm zit. Voor iedere procent beter dan de norm wordt 0,24 punt toegekend.

Berekening percentage beter dan norm:

$$\%_{\text{t.o.v. norm}} = (\text{norm} - \text{gerealiseerde ammoniakemissie}) * (100 / \text{norm})$$

$$\text{Berekening aantal punten} = \%_{\text{t.o.v. norm}} * 0,24$$

Excretie van stikstof, fosfaat, zink en koper (M2.4 t/m M2.7 en k-M2, k-M3 en k-WV4, k-WV5)

De excretie van stikstof, fosfaat, zink en koper wordt berekend aan de hand van de aanvoer en afvoer van stikstof, fosfaat, zink en koper op het bedrijf. De eenheid voor de excretie is kg stikstof, fosfaat, zink en koper per 1000 kg groei. Bij een Milieukeurhouder met deelnemers dient iedere deelnemer aan de minimale norm voor Milieukeur te voldoen.

Voor de berekening van de excretie per 1000 kg groei is een complete boekhouding noodzakelijk ten aanzien van:

- Aankoop van voeders (voederjaaroverzicht met aangeleverde mineralen en uitgesplitst naar verschillende type voeders)
- Afgeleverde varkens en zeugen (slachterijbonnen)
- Afgevoerde varkens, zeugen en biggen (afvoerbonnen)
- Gegevens om de totale groei per jaar te berekenen (zie berekening groei)

De totale aanvoer van stikstof, fosfaat, koper en zink in voer wordt vermeld op de voerjaaropgave van de voerleverancier(s) of kan bij de voerleverancier(s) worden opgevraagd. Voor de berekening van de aanvoer per voersoort moeten de gehalten vermenigvuldigd worden met de hoeveelheid voer. De totale aanvoer is de optelsom van de aanvoer per voersoort.

Stikstof

De gemiddelde vastlegging van stikstof in varkens is 0,0249 kg N/kg dier.

Berekening totale stikstofexcretie

$$= \text{Totale aanvoer kg stikstof in voer} - (\text{totale groei} * 0,0249)$$

Berekening stikstofexcretie per 1000 kg groei

$$= (\text{Totale stikstofexcretie} / \text{totale groei}) * 1000$$

Berekening percentage beter dan de norm; $\%_{t.o.v. norm}$

$$= (\text{norm} - \text{gerealiseerde stikstofexcretie}) * (100 / \text{norm})$$

Berekening aantal punten = $\%_{t.o.v. norm} * 1,8$

De maximum haalbare reductie ten opzichte van de norm wordt geraamd op ca. 19%.

Fosfaat

De gemiddelde vastlegging van fosfaat in varkens is 0,0121 kg fosfaat/kg dier.

Berekening totale fosfaatexcretie

$$= \text{Totale aanvoer kg fosfaat in voer} - (\text{totale groei} * 0,0121)$$

Berekening fosfaatexcretie per 1000 kg groei

$$= (\text{Totale fosfaatexcretie} / \text{totale groei}) * 1000$$

Berekening percentage beter dan gemiddelde NL; $\%_{t.o.v. norm}$

$$= (\text{norm} - \text{gerealiseerde fosfaatexcretie}) * (100 / \text{norm})$$

Berekening aantal punten = $\%_{t.o.v. norm} * 1,6$

De maximum haalbare reductie ten opzichte van de norm wordt geraamd op ca. 25%.

Zink

De gemiddelde vastlegging van zink in varkens is 0,0202 kg zink/kg dier.

Berekening totale zinkexcretie
 = Totale aanvoer kg zink in voer – (totale groei * 0,0202)
 Berekening zinkexcretie per 1000 kg groei
 = (Totale zinkexcretie / totale groei) * 1000
 Berekening percentage beter dan gemiddelde NL; %_{t.o.v. norm}
 = (norm – gerealiseerde zinkexcretie) * (100 / norm)
 Berekening aantal punten = %_{t.o.v. norm} * 0,5

Koper

De gemiddelde vastlegging van koper in varkens is 0,00103 kg koper/kg dier.

Berekening totale koperexcretie
 = Totale aanvoer kg koper in voer – (totale groei * 0,00103)
 Berekening koperexcretie per 1000 kg groei
 = (Totale koperexcretie / totale groei) * 1000
 Berekening percentage beter dan gemiddelde NL; %_{t.o.v. norm}
 = (norm – gerealiseerde koperexcretie) * (100 / norm)
 Berekening aantal punten = %_{t.o.v. norm} * 0,5

Energie (M2.2 en k-M4)

Het energiegebruik wordt gebaseerd op het energiegebruik per 1000 kg groei.

Elektriciteit

Voor het jaarlijkse elektriciteitsverbruik zijn drie soorten gegevens te gebruiken:

- de eigen registratie van de meterstanden voor de bedrijfsgebouwen;
- de jaarlijkse afrekening van het elektriciteitsbedrijf voor de bedrijfsgebouwen (deze afrekening loopt niet altijd van 1 januari tot 1 januari, maar dient wel betrekking te hebben over een periode van één jaar);
- de afrekening of de meterstanden van het woonhuis en bedrijfsgebouwen, gecorrigeerd voor het privé verbruik.

Bij uitvoering van andere 'bedrijfstakken' op het bedrijf moeten aparte energiemeters voor het varkensbedrijf aanwezig zijn.

Berekening energieverbruik per 1000 kg groei

	Verbruik	Vermenigvuldigingsfactor	Verbruik in MJ
ElektriciteitkWh	x 3,6
Elektriciteit (zelf geproduceerd)kWh	x 0
Aardgasm ³	x 32,3
Propaanliter	x 26,7
Huisbrandolieliter	x 40,5
Totaal			

Bij terug levering zelf geproduceerde energie aan het net, mag dit van het verbruik worden afgetrokken:

	Extra productie	Vermenigvuldigingsfactor	Verbruik in MJ
Elektriciteit groen eigen productie levering aan netkWh	x 3,6

Een certificaathouder die zelf duurzame energie produceert en zijn eigen verbruik hiermee volledig dekt, behaalt 8 punten. Indien ook nog energie wordt terug geleverd aan het net, kan het bedrijf maximaal 12 punten behalen.

Correctie voor privé gebruik van elektriciteit is als volgt toegestaan (bron: website NIBUD, 2012):

aantal personen	jaarverbruik in kWh
1	2121
2	3401
3	4106
4	4694
5	5114
6 of meer	5956

Aardgas, propaan en huisbrandolie

Ook voor het brandstofverbruik zijn verschillende soorten gegevens bruikbaar:

- uw eigen registratie van de meterstanden voor de bedrijfsgebouwen;
- jaarlijkse overzichten van de leveringen per bedrijfsgebouw van het energiebedrijf of van andere energieleveranciers;
- de afrekening of de meterstanden van het woonhuis en bedrijfsgebouwen, gecorrigeerd voor uw privé verbruik.

Correctie voor privé gebruik van aardgas, propaan en huisbrandolie is als volgt toegestaan (bron: website NIBUD, 2006 / 2012):

	aardgas (m ³)	propaan (liter)	hbo (liter)
normaal stoken	2350	3025	2000

Berekening energiegebruik per 1000 kg groei
 = (Totale energiegebruik / totale groei) * 1000

Per % lager energiegebruik dan de norm kan 0,08 punt worden gehaald:

Berekening percentage beter dan norm; %_{t.o.v. norm}
 = (norm – energieverbruik per jaar) * (100 / norm)

Berekening aantal punten = %_{t.o.v. norm} * 0,08

Mogelijkheid compensatie stikstofexcretie, fosfaatexcretie en energieverbruik

Voor bedrijven in het eerste jaar van certificatie voor Milieukeur

Bedrijven (individuele Milieukeurhouders of deelnemers onder ketenregie) mogen het eerste jaar van certificatie 10% lager scoren dan de norm mits dit wordt gecompenseerd op de andere thema's. Deze mogelijkheid geldt alleen binnen deze drie onderwerpen: stikstofexcretie, fosfaatexcretie en energieverbruik.

De compensatievoorwaarden per 1000 kg groei zijn:

- 1 kg meer stikstof excretie kan gecompenseerd worden door 160 MJ minder energieverbruik
- 1 kg meer fosfaat excretie kan gecompenseerd worden door 350 MJ minder energieverbruik
- 100 MJ meer energieverbruik kan gecompenseerd worden door 0,63 kg minder stikstofexcretie
- 100 MJ meer energieverbruik kan gecompenseerd worden door 0,29 minder fosfaatexcretie

Gebruik van duurzame grondstoffen in het mengvoer (k-WV1a)

Gebruik van duurzame grondstoffen kan op drie manieren:

- *fysiek aanwezig in het mengvoer*
De mengvoerleverancier koopt de duurzame grondstoffen in en verwerkt ze in het mengvoer dat aan de Milieukeurhouder of deelnemer wordt geleverd. De grondstoffenverwerker (voederfabrikant) moet schriftelijk aantonen dat hij deze grondstoffen heeft ingekocht. Dit dient aan de hand van inkoopbonnen met bijbehorende certificaten te gebeuren.
- *via groen stroomprincipe bij voerleverancier*
De mengvoerleverancier koopt duurzame grondstoffen in en relateert de hoeveelheid ingekocht product aan de benodigde hoeveelheid product dat aan de Milieukeurhouder of deelnemer wordt geleverd, de duurzame grondstoffen hoeven niet daadwerkelijk in het varkensvoer voor de Milieukeurhouder of deelnemer aanwezig te zijn. De grondstoffenverwerker (voederfabrikant) moet schriftelijk aantonen dat hij deze grondstoffen heeft ingekocht. Dit dient aan de hand van inkoopbonnen met bijbehorende certificaten te gebeuren. De voerfabrikant toont aan welke hoeveelheid gecertificeerde grondstoffen jaarlijks zijn ingekocht. Tevens dient de voerfabrikant te verklaren welke hoeveelheid er is ingekocht voor de betreffende Milieukeurhouder en de grondstoffen in het reguliere productieproces worden verwerkt.
- *via book&claim systeem*
De hoeveelheid grondstoffen in het varkensvoer wordt gekoppeld aan het duurzaam produceren van deze hoeveelheid grondstoffen, dat wil zeggen dat gegarandeerd wordt dat de hoeveelheid grondstof voor het varkensvoer ergens gecertificeerd duurzaam wordt geproduceerd. Het book&claim principe mag slechts eenmaal aan een hoeveelheid duurzaam geproduceerd product worden gekoppeld.

Het percentage van de grondstoffen in het voer dat voldoet aan een van bovenstaande soorten gebruik van grondstoffen wordt gewaardeerd met punten. Alles wordt teruggerekend naar percentage droge stof (ds%).

Om als duurzame grondstof erkend te worden, dient een grondstof gecertificeerd te zijn. De volgende certificaten zijn binnen Milieukeur erkend: EKO, Milieukeur, Fair Trade, RSPO, Soypsi, RTRS, MSC, ASC

Op basis van de samenstelling van de voersoort wordt bepaald hoe groot het aandeel van de gecertificeerde grondstoffen in het voer is.

$\%_{\text{gecertificeerd}}$ = percentage van de grondstoffen dat duurzaam is in het mengvoer (omgerekend naar droge stof)

$\%_{\text{gecertificeerd}}$ = totale hoeveelheid gecertificeerde grondstof in voer (kg op basis van ds%) / totale hoeveelheid mengvoer (kg op basis van ds%)

aantal punten bij segregatie (fysiek in het voer) = $\%_{\text{gecertificeerd biologisch/fair trade/milieukeur}} * 1$

aantal punten bij mass balance (groene stroom principe op niveau voerleverancier) = $\%_{\text{gecertificeerd biologisch/fair trade/milieukeur}} * 0,75$

aantal punten bij certificaathandel (book&claim) = $\%_{\text{gecertificeerd biologisch/fair trade/milieukeur}} * 0,5$

Voor bedrijven die bijproducten voeren naast mengvoer, wordt voor dit onderdeel alleen gekeken naar het mengvoer dat wordt gekocht. Een bedrijf met bijproducten kan dus voor volledig biologisch mengvoer 100 punten behalen, ook al maakt het mengvoer bijvoorbeeld slechts 40% van het rantsoen uit.

Gebruik van vochtrijke bijproducten (k-WV2)

Per procent aandeel vochtrijke bijproducten in het voederrantsoen (op basis van droge stof %) kan 1 punt worden verdiend met respectievelijk voor vleesvarkensbedrijven een maximum van 70 en voor gesloten bedrijven een maximum van 50 punten.

Vochtrijke bijproducten zijn producten met een beperkte houdbaarheid en niet verder worden geconserveerd.

Voorbeeld: gesloten bedrijf

Varkenshouder voert 750 ton mengvoer (88% ds) en 2000 ton kaaswei van 5% ds en 3000 ton bostel van 35 ds.

750 * 88%	=	660
2000 * 5%	=	100
<u>3000 * 35%</u>	=	<u>1050</u>
Totaal	=	1810

Kaaswei + Bostel (100 + 1050) = (1150 / 1810) * 100 * 1 = 64 punten.

Maar aangezien voor gesloten bedrijven een maximum geldt van 50 punten, worden 50 punten toegekend.

Vochtrijke bijproducten die een lange weg afleggen alvorens als varkensvoer te dienen, zijn niet per definitie duurzamer. Daarom behalen vochtige bijproducten die van bron (bijvoorbeeld levensmiddelenbedrijf en eventueel via een verzamelpunt) tot de varkenshouder binnen de voorwaarden in de onderstaande tabel passen, vijf punten extra.

Tabel toegestane afstand in km voor bijproducten van bron tot varkenshouder binnen Milieukeur

<i>droge stof in %</i>	<i>Transport- afstand (km)</i>	<i>droge stof in %</i>	<i>Transport- afstand (km)</i>
Tot 5%	60	17,5-20%	270
5-7,5%	85	20-22,5%	310
7,5-10%	120	22,5-25%	345
10-12,5%	160	25-27,5%	380
12,5-15%	195	27,5%-30%	420
15-17,5%	230	+ 30%	500

Mengvoeder met droge bijproducten (k-WV3)

Droge bijproducten zijn voedergrondstoffen die voortkomen uit de voedingsmiddelenindustrie die "droge eindproducten" levert voor de consument en waarbij in de laatste fase van productie uitval optreedt. Het gaat om afgekeurde eindproducten of resten uit het productieproces zoals bijvoorbeeld deegsoorten en koekjes. De droge bijproducten worden toegepast in het mengvoer of worden direct aan de varkenshouderij geleverd waarna de voedergrondstoffen worden gevoerd.

De grondstoffenverwerker (voederfabrikant) moet schriftelijk aantonen dat hij deze grondstoffen heeft ingekocht. Dit dient aan de hand van inkoopbonnen te gebeuren. De voerfabrikant toont aan welke hoeveelheid droge bijproducten jaarlijks is ingekocht t.b.v. varkensvoerders en hoeveel varkensvoer is geproduceerd en is geleverd aan de varkenshouder.

Per procent aandeel mengvoeder met specifieke droge bijproducten in het voederrantsoen (op basis van droge stof %) kan 1 punt worden behaald met respectievelijk voor vleesvarkensbedrijven en voor gesloten bedrijven een maximum van 30 punten.

voorbeeldberekening: Vleesvarkensbedrijf

Varkenshouder voert 750 ton mengvoer (88% ds) en 2000 ton kaaswei van 5% ds en 3000 ton bostel van 35 ds en 2000 ton afgekeurde graanproducten met 40% ds

750 * 88%	=	660
2000 * 5%	=	100
3000 * 35%	=	1050
<u>1500 * 40%</u>	=	<u>600</u>
Totaal:	=	2410

Afgekeurde graanproducten 600 / 2410 * 100 * 1 = 25 punten.

De ondernemer dient aan de hand van aankoopfacturen aan te tonen dat er droge bijproducten (die voldoen aan voorgenoemde randvoorwaarden) in het mengvoer zijn verwerkt. Het is ook mogelijk om de punten te behalen als de voerfabrikant de droge bijproducten aankoopt en deze niet apart in het voer voor de betreffende ondernemer verwerkt maar er volgens het groene stroom principe wordt gewerkt. In dat geval moet de voederfabrikant schriftelijk aantonen dat hij deze grondstoffen heeft ingekocht. Dit dient aan de hand van inkoopbonnen te gebeuren. De voerfabrikant toont aan welke hoeveelheid grondstoffen jaarlijks zijn ingekocht. Tevens dient de voerfabrikant te verklaren welke hoeveelheid is ingekocht voor de betreffende Milieukeurhouder en de grondstoffen in het reguliere productieproces worden verwerkt.

Bijlage 2 Richtlijnen nemen van een watermonster

Erkend watermonsternemer:

- iemand die schriftelijk verklaard beroepshalve minimaal twee jaar ervaring heeft met het nemen van watermonsters op (veehouderij)bedrijven, hiervoor een training heeft gevolgd (bewijs noodzakelijk bij verklaring) en minimaal 20 bedrijven per jaar bemonstert of
- een medewerker van het laboratorium die deze monsters analyseert.

Het watermonster dient als volgt genomen te worden:

1. De kraan of het aftappunt moet schoon en droog zijn, geen watermonster nemen uit een slang.
2. Gebruik uitsluitend de steriele potjes, bestemd voor drinkwateronderzoek.
3. Voorzie de potjes van het UBN (watervaste stift).
4. Draai het deksel van het potje en houd deze horizontaal.
5. Raak de binnenkant van het potje en de binnenkant van het deksel niet aan.
6. Vul het potje (in de waterstraal houden en niet te dicht bij de kraan) voor $\frac{3}{4}$ en draai het deksel erop.
7. Neem het volgende potje en vul deze op dezelfde manier als het voorgaande potje (eveneens horizontaal houden).
8. Draai het deksel op het tweede potje en doe daarna het de kraan pas dicht.
9. De monsters dienen binnen 24 uur onderzocht te worden en moeten gekoeld bewaard en getransporteerd worden.

Algemeen:

- bedenk dat een monster uit de drinkwatervoorziening in de stal wezenlijk in kwaliteit kan verschillen van een monster uit de aanvoerleiding (bijv. in het voerhok). Voor de controle van de kwaliteit van het water dat de dieren daadwerkelijk krijgen aangeboden, is het dus wenselijk monsters te nemen aan het einde van de drinkwatervoorziening in de stal. De drinkwaterkwaliteit kan variëren per stal.
- Regelmatige reiniging van het drinkwatersysteem en regelmatige controle van de waterkwaliteit is belangrijk.
- Bij toepassing van zuren bestaat er een risico dat de drinkwaterkwaliteit verslechtert door groei van schimmels of gisten. Laat ook hierop controleren.

Aantal generieke adviezen:

- Vervang vlotterbakken door (lagedruk) reduceerventielen; regel de nippelopbrengst vervolgens in naar de normwaarden.
- Voorkom opwarming van het water; monteer transportleidingen buiten de afdelingen en gebruik geen te grote leidingdiameters.
- Voorkom bezinksel; zorg voor voldoende bevestiging van de leidingen en monteer binnen ccircuits niet over de hokafscheiding.
- Zorg voor mogelijkheden om het drinksysteem onder hoge druk te kunnen spoelen.
- Zorg voor voldoende doseermogelijkheden en wel zo, dat er in verschillende afdelingen, verschillende producten gedoseerd kunnen worden;
- Maak bij alle diergroepen gebruik van waterregistratie. Met name bij zeugen in groepshuisvesting is de wateropname vaak laag. Dit is een groot risico voor het aantal levend geboren biggen en hun geboortegewicht.